

ÅRSREDOVISNING

Stiftelsen Chalmers tekniska högskola

2016

Från vänster: Daniel Langkilde, M Johan Widerberg, Nicolas Hassbjer, Helene Odenjung, Stefan Bengtsson, Christel Armstrong Darvik, Per Olof Arnäs, Olle Larkö, Johan Malmquist, Stefan Johnsson och Marianne Stenius.

STIFTELSENS STYRELSE 2016

Styrelsen för Stiftelsen Chalmers tekniska högskola
har följande ledamöter:

UTSEDDA AV REGERINGEN

Stefan Johnsson, vd, ordförande
Marianne Stenius, professor
Christel Armstrong Darvik, vd, vice ordf
Nicolas Hassbjer, vd
Olle Larkö, professor
Johan Malmquist, direktör
Helene Odenjung, kommunalråd
M Johan Widerberg, direktör

SJÄLVSKRIVEN LEDAMOT

Stefan Bengtsson, professor, rektor och
vd Chalmers tekniska högskola AB

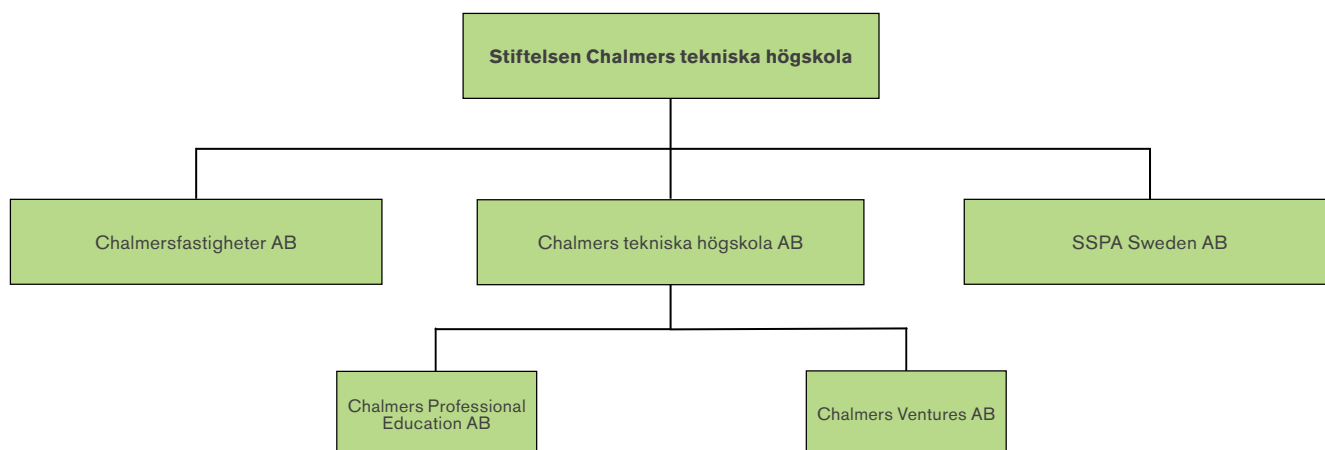
UTSEDD AV HÖGSKOLANS LÄRARE

Per Olof Arnäs, universitetslektor

UTSEDD AV CHALMERS STUDENTKÅR

Daniel Langkilde, civilingenjör

KONCERNSTRUKTUR

ÅRSREDOVISNING STIFTELSEN CHALMERS TEKNISKA HÖGSKOLA

Styrelsen för Stiftelsen Chalmers tekniska högskola
med org.nr: 855100-5799, avger härmed årsredovisning samt koncernredovisning
för verksamhetsåret 1 januari till och med 31 december 2016.

Förvaltningsberättelse

Stiftelsen Chalmers tekniska högskola (Stiftelsen) är moderföretag i koncernen och vars uppgift är att äga Chalmers tekniska högskola AB (Chalmers). Enligt stiftelseförordnandet kan Stiftelsen inte avhända sig aktieinnehavet i Chalmers.

Stiftelsens ändamål

Stiftelsen trädde i funktion den 1 juli 1994, och har till ändamål att som ensam ägare till Chalmers, verka för att bolaget bedriver utbildning och forskning på en internationellt hög nivå. Därtill att verka för att koncernens resurser utnyttjas effektivt för att uppnå ändamålet, samt att finansiera uppdrag som Stiftelsen bedömer vara av värde för verksamheten.

Stiftelskapitalet är den finansiella basen för ägaruppdraget. Stiftelsen är bildad ur avvecklingen av löntagarfonderna och vid bildandet erhöll Stiftelsen 1 580 mnkr, varav 900 mnkr är det bundna stiftelskapitalet. Avkastningen av stiftelskapitalet avser att finansiera särskilda strategiska satsningar (ändamålet) och därutöver kostnader för bland annat Stiftelsens kansli och styrelse.

Avtal med staten

Den del av verksamheten vid Chalmers som är finansierad av svenska staten är reglerad i ett långfristigt ramavtal mellan svenska staten, Stiftelsen och Chalmers och gäller till år 2024. Utöver detta sluter Chalmers och svenska staten ettåriga avtal som reglerar högskolans rätt till ersättning, återskaffningskrav till staten samt uppdrag att bedriva grundläggande högskoleutbildning, forskarutbildning och forskning.

KONCERNEN

Verksamheten som bedrivs inom koncernen består främst av universitetsverksamhet.

Koncernstruktur

Koncernen består, förutom Stiftelsen och det helägda dotterbolaget Chalmers, av dotterbolagen Chalmersfastigheter AB och SSPA Sweden AB enligt bild över juridisk struktur (väsentliga helägda bolag) på föregående sida. För övriga koncernbolag, se not 13–14.

Närstående organisationer till koncernen är: Stiftelsen Chalmers Innovation, Stiftelsen Chalmers Industriteknik och Stiftelser med anknuten förvaltning till Stiftelsen Chalmers tekniska högskola.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Chalmers tekniska högskola AB

Chalmers pågående arbete med införandet av en ny fakultetsmodell har fortsatt under 2016. Till modellen är knuten en förändring av principer för fördelning av departementsmedel, kombinerat med basfinansiering av vissa fakultetstjänster och andra lärartjänster. Modellen innebär en begränsning av storleken på Chalmers fakultet som innehar normala lärartjänster, liksom nya krav på Chalmers ledare och medarbetare för att uppnå effektmålen; öka internationell och nationell attraktionskraft för lärare/forskare, skapa samhörighet – "ett Chalmers", öka inslag av risktagande och långsiktighet i forskningen, ge alla lärare/forskare möjlighet och incitament att med hög kvalitet bidra inom utbildning, forskning och nyttiggörande över tid, samt ge förutsättningar för att dimensionera Chalmers fakultet ur ett strategiskt perspektiv.

Söktrycket till Chalmers utbildningar är stabilt; med undantag för antalet internationella sökande till mastersprogrammen som ökat kraftigt.

Vetenskapsrådets finansiella utrymme för nationell infrastruktur har minskat under de senaste åren, vilket för Chalmers del inneburit ökat ekonomiskt ansvar och beslut om nedskurna budgetar för Onsala rymdobservatorium och Nanotekniklaboratoriet (nod i den nationella infrastrukturen Myfab).

Chalmers fattade strax före årsskiftet, beslut om en förändrad institutionsstruktur. Dagens sju institutioner blir tolv från och med 1 maj 2017. Översyn av organisationens andra dimensioner – styrkeområden och utbildningsområden – dess antal och inriktning kommer att inledas under 2017.

Under året har den tidigare föreningen Sahlgrenska Science Park ombildats till ett aktiebolag, där Chalmers tekniska högskola

AB förvärvat 25 % av aktierna. Innehavet är ytterligare ett exempel på de under senare år bildade Science Parks som utgör arenor för samverkan mellan offentliga och privata aktörer. Chalmers är sedan tidigare delägare i Johanneberg Science Park AB samt Lindholmen Science Park AB.

Chalmersfastigheter AB

Under 2016 har Chalmersfastigheters byggnader i Södra Johanneberg, Johanneberg Science Park, successivt fyllts på med hyresgäster. Miljöerna är skapade och utformade för att stimulera samverkan och samarbeten mellan Chalmers, näringsliv och samhälle, inom ramen för Chalmers styrkeområden Building Futures, Energi och Transport.

Chalmers ledning har fattat beslut att Chalmers närvaro på campus Lindholmen ska stärkas. På uppdrag av Chalmers har därför Chalmersfastigheter tagit sig an utmaningen, i samverkan med Älvstranden utveckling AB, att ta fram en plan för hur centrala Lindholmen kan växa och utvecklas, dels för att ge plats för Chalmers expansion, dels för att möjliggöra etablering av näringslivet runt Lindholmen Science Park. En utmaning i arbetet är den linbana som Göteborgs Stad planerar, som föreslås passera rakt över Chalmersfastigheters område med en hållplats i direkt anslutning till det p-hus som ägs av bolaget.

På Råö, Onsala Rymdobservatorium har en ny forskningsinfrastruktur färdigställt, Tvillingteleskopen och sista delen av utbytet av passersystemet – ett av de största passersystemen i Sverige avseende antal brukare, har färdigställts.

SSPA Sweden AB

Under året har bolaget fortsatt att driva verksamheten mot att återställa god lönsamhet. Förutsättningarna har varit svåra, med en vikande efterfrågan på stora lastfartyg och därmed färre beställningar från de stora varven i Asien. Bolaget har lyckats expandera verksamheten mot uppdrag från offentliga och statliga aktörer, vilket kompenserat en del av intäktsbortfallet.

Chalmers Ventures AB

Kommersialisering av tidig forskning med hög potential, "Tech Transfer", har under året integrerats som ytterligare ett verksamhetsområde inom bolaget. Inom ramen för Tech Transfer processen drivs vid utgången av året 11 projekt från Chalmersforskare. Två projekt har under 2016 bolagiserats inom ramen för programmet, med Chalmers Ventures som delägare i ett av dem.

Bolaget har gjort nyinvesteringar i 46 bolag med ett totalt investeringsbelopp på 34 mnkr. Ytterligare 12 investeringsbeslut är tagna

ÖVERSIKT ÖVER KONCERNENS RESULTAT OCH STÄLLNING

Belopp i mnkr	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	3 727	3 713	3 551	3 376	3 272
Årets resultat	- 136	314	294	153	170
Eget kapital	3 038	3 174	2 864	2 575	2 436
Balansomslutning	8 048	7 741	7 604	7 049	6 685
Medelantal anställda	3 246	3 158	3 051	2 938	2 824

under året, där investeringarna ännu inte är genomförda. Allokering av investeringsmedel avseende tagna, ej genomförda beslut, uppgår till knappt 21 mnkr.

Som en del i att slutföra integrationsarbetet av Chalmers investeringar i bolag i tidiga faser har en portfölj om drygt 40 bolag förvärvat från Stiftelsen Chalmers Innovation.

Chalmers Professional Education AB

Under 2016 har Chalmers Professional Education utbildat yrkesverksamma deltagare i öppna kurser och företagsinterna program inom områdena Industriteknik, Sjöfart, Energi, Samhällsbyggnad, IT & Kommunikation samt Executive Education. Totalt har under året mer än 200 utbildningar genomförts, varav flera för strategiska kundföretag. 7 nya utbildningar har utvecklats, lanserats samt genomförts och ytterligare ett antal är under utveckling, bland annat i flexibla distansformat, dvs e-learning.

Bolagets mål är att växa med nya portföljer av utbildningserbjudanden och utveckla redan etablerade portföljer. På detta sätt kan Chalmers Professional Education involvera fler forskare och lärare ur Chalmers fakultet och därigenom bidra till Chalmers nyttiggörande på ett substantiellt sätt. Den fortsatta utvecklingen av verksamheten fokuserar på de behovsdrivna kunskapsfält där Chalmers har spetskompetens med internationell räckvidd och lyskraft.

Stiftelsen

Resultat av kapitalförvaltningen har under året genererat 171 mnkr, vilket blir en avkastning på 6,6 % på eget kapital (ROE), efter kostnader för verksamheten. Under året har vd Stefan Johnsson trätt in som styrelseordförande för Stiftelsen och Fredrik Sanell har utsetts till vd.

STIFTELSEN CHALMERS TEKNISKA HÖGSKOLA

Stiftelsens uppgift består i att säkerställa att resurser används optimalt för att uppnå ändamålet. Verksamheten bedrivs inom tre huvudområden; Likviditets- och kapitalförvaltning, Stipendier och satsningar samt Koncernfrågor.

Kapitalförvaltning

Kapitalförvaltningen bedrivs efter en av styrelsen fastställd finanspolicy, vilken reglerar hur koncernens tillgångar och skulder skall hanteras. Till styrelsens stöd finns ett finansutskott som har till uppgift att besluta om allokering, till vilken omfattning och i vilka marknader som investeringarna skall placeras. Möten hålls 5–6 gånger per år men kan sammankallas oftare vid behov.

Idag bedrivs placeringsverksamheten genom att aktieplaceringar i likvida marknader görs i publika aktiefonder och ränteplaceringsinstrument. Exponering i enskilda noterade och onoterade aktier, sker direkt eller genom kapitalandelslån. Denna exponering är till huvudsak kopplade till koncernbolaget Chalmers Ventures verksamhet.

Stiftelsens mål för kapitalförvaltningen är att under rullande tioårsperioder, i genomsnitt per år avkasta 3 % plus inflation, beräknat som avkastning på eget kapital efter kostnader för verksamheten.

Årets resultat i kapitalförvaltningen uppgår till 171 mnkr (156) före kostnader och givna satsningar/stipendier. Kostnader består av

förvaltningskostnader, både egna och fondavgifter, samt kostnader för administration. Nettoresultatet för Stiftelsens kapitalförvaltning motsvarar för 2016, en avkastning på eget kapital på 6,6 % (6,0). För perioden 2007 – 2016 blir den årliga avkastningen 5,5 % och det jämförbara långsiktiga målet 4,1 % (3 % plus årlig inflation).

Förvaltningen sker genom samförvaltning av samtliga tillgångar och resultatet fördelas efter respektive enhets andel av totalen, baserat på eget kapital. Stiftelsens värdepappersinnehav för samförvaltningen framgår av bilaga som kan rekvideras från Stiftelsens kansli.

Stiftelsens satsningar

Stiftelsen har som riktlinje att de satsningar som görs skall vara tidsbegränsade och bidra till kvalitet och förnyelse i Chalmers verksamhet. Satsningarna skall inte avse ändamål för vilka reguljär finansiering finns och samplanering i förhållande till Chalmers övriga uppdrag eftersträvas. Stiftelsen har delat ut 3,4 miljarder kronor till ändamål vid Chalmers i form av satsningar och ägartillskott mellan åren 1994–2016.

Under verksamhetsåret har Stiftelsen finansierat riktade satsningar inom Chalmers om 79 mnkr (82). Dessa avser projekt och investeringar inom följande huvudområden:

Excellenssatsning på unga forskare, 11 mnkr (12)

Grundläggande vetenskaper samt de tre styrkeområden som saknar statliga strategiska fakultetsmedel stöds med stiftelsemedel för forskarassistenter, d.v.s unga lovande forskare i början av sin karriär, för att hålla högt tempo i utvecklingen av områdena. De tre styrkeområdena är: Life Science, Informations- och kommunikationsteknik (IKT) samt Samhällsbyggnad.

Stiftelsesatsningen sker i tre delprojekt, Ung Excellens 1, 2 och 3. Fem forskarassistenter anställs per omgång. Utöver egen lön har villkoren omfattat medel till bl.a. en doktorand, drift och resor. Ung excellens 1 avslutas 2016 och Ung excellens 2 är i full drift. Ung excellens 3 utannonserade sina Fo-ass tjänster under hösten 2016.

Excellenssatsning på rekrytering av seniora forskare, 21 mnkr (9)

Med Stiftelsens stöd kan Chalmers rekrytera välrenommerade seniora forskare för att förstärka befintliga forskningsområden, eller bygga upp nya. Stiftelsens stöd består i delfinansiering av forskarens lön, uppbyggnad av laboratorium och forskargrupp över en tre- till femårs period.

IT–software engineering, Jan Bosch,	1 mnkr (1)
Samhällsbyggnad, Lars Marcus,	5 mnkr (4)
Kemisk Biologi,	
Pernilla Wittung Stafshede,	4 mnkr (2)
Microwave imaging, Paul Meaney,	4 mnkr (2)
Kemisk modifiering av grafen,	
Siegfried Eigler,	6 mnkr (–)
Food & Health, Rikard Landgren,	1 mnkr (–)

Rekrytering av internationella studenter, 16 mnkr (12)

Satsningen finansierar Avancez-stipendier, ett tvåårigt stipendium (masterutbildning) för icke EU/EES-studenter och täcker 75 % av terminsavgiften. Detta är ett nyckelprojekt för Chalmers för att skapa ett internationellt campus. Sedan 2011 har totalt 240 studenter finansierats via satsningsmedlen.

Mooc – massive open online course, 4 mnkr (3)

Fritt tillgängliga onlinekurser, så kallade moocar har kommit att bli en mycket viktig faktor i den framtida internationella universitetsvärlden. Med hjälp av stiftelsesatsningen kunde Chalmers agera snabbt och effektivt inom detta område. 2016 är satsningens avslutande år. Projektet anses redan nu som en stor succé. Sammanlagt har de fyra första kurserna mer än 25 000 anmälda deltagare. Chalmers är nu inne på sin åttonde mooc.

Processteknik – vitalisering, 2 mnkr (–)

Satsningen skall kraftigt vitalisera den processtekniska forskningen på Chalmers genom att finansiera två forskarassistenter och en doktorand inom tre strategiska delområden samt inköp av ett avancerat MRI-instrument (Magnetic Resonance Imaging). Delområdet är: Flerfasströmning med inriktning mot "multiscale modeling", Katalytiska processer baserade på förnybara råvaror samt Individualiserad serieproduktion.

Nyttiggörande – Grafen-center 2.0, 9 mnkr (4)

Chalmers grafencenter är den naturliga ingången till det svenska nätverket för grafenforskning och utveckling samt till EU:s forskningsflaggskepp om grafen "Graphene Flagship". Genom satsningen bygger vi ut vårt center och lyfter det till nästa nivå med förstärkning av organisation och personal med bred kompetens inom flera områden där vi tidigare inte verkat.

Nyttiggörande – Nya kursportföljer CPE, 2 mnkr (2)

Genom Chalmers Professional Education (CPE) erbjuder Chalmers näringslivet skräddarsydda utbildningar till sin personal. Genom satsningen kommer kursutbudet att utvecklas och utökas inom ett flertal områden där nyttiggörande av Chalmers forskning kommer utbildningen och industrin till del.

Infrastruktur MC2, 1 mnkr (1)

Som en del av den stora strategiska satsningen inom området Mikroteknologi har Stiftelsen lämnat ett driftbidrag om 0,9 mnkr till institutionen för Mikroteknologi och nanovetenskap för våtrumsbänkar vid MC2. Satsningen avslutas 2016. Totalt har 26,1 mnkr gått i bidrag för detta ändamål. Sammanlagt satsade stiftelsen 282 mnkr mellan 2001–2016 på uppbyggnaden av mikroteknologi området, en av stiftelsens största satsningar genom tiderna.

Utveckling av teknikparkerna, 6 mnkr (5)

Johanneberg och Lindholmen Science Parks erhåller stöd för att bedriva och utveckla sin gränsoverskridande verksamhet mellan akademi, industri och samhälle.

Kårhuset, 6 mnkr (6)

Satsningen är en del i relaterade kostnader för Kårhuset för Chalmers gällande hyresbetalningar. Ursprunget till satsningen kommer från den stora insamlingen från alumner och vänner till Chalmers på 60 mnkr till Studentkårens nya Kårhus 2001. Chalmersstiftelsen bidrog med lika mycket pengar som insamlades och en avsättning gjordes av Chalmersstiftelsen för att delfinansiera byggnationen i form av ett lån. Detta lån har kopplats till ett hyresbidrag som motsvarar ränta och amortering på lånet.

Övriga satsningar, 2 mnkr (1)

Satsningar som är mindre till storleken och som skapar tempo och effekt i organisationen. Dessa medel har bland annat gått till att starta projektet Entreprenörskap i grundutbildningen, finansiering av doktorander inom det nya forskningsfältet Arkitektur och teknik samt finansiering för två forskarasistenter vid institutionerna för fysik och signaler och system.

Stiftelsens pris

Stiftelsens pris 2016 går till den grupp av Chalmersister som initierade, arbetade fram och genomförde Chalmers första mooc-projekt med lanseringen av öppna onlinekurser och den första kursen rörande Grafen. Detta projekt var ett samarbete där pedagogisk utveckling, ett starkt engagemang kombinerat med tekniskt stöd samverkade för ett gemensamt mål på ett föredömligt vis. Ett helt nytt fält för Chalmers som möjliggjordes tack vara denna pionjärtrupp och deras idoga arbete. Gruppen bestod av: Helena Danielsson, Jonas Gilbert, Christian Stöhr, Tom Adawi, Hugo Landgren, Magnus Axelsson, Märta Sjöblom, Carolina Eek Jaworski and Jie Sun. Pristagarna delar på prissumman 125 tkr.

Gåvomedel

Stiftelsen förvaltar 32 stycken gåvomedelsfonder, vilka är donationer med ett särskilt ändamål. Från Stiftelsens gåvomedelsfonder har totalt 8 mnkr (7) lämnats som bidrag till verksamheter vid Chalmerssfären och som stipendier. Av dessa har 2,1 mnkr gått till stöd av forskningsprojekt vid sektionen för maskinteknik finansierade av Ronny Ekman genom familjen Ekmans stiftelse. 1,7 mnkr har gått till Sievert Larsson stipendiater, där thailändska studenter ges möjlighet att läsa vid Chalmers, 1,0 mnkr har gått till Rune Andersson stipendiater, där chalmersister ges möjlighet att fördjupa sina studier utomlands.

Sammanställning

Totalt har Stiftelsen och dess gåvomedel delat ut 87 mnkr (90) under året, vilket motsvarar 246 % (84 %) av föregående års utdelningsbara medel. De utdelningsbara medlen består av aktieutdelningar plus nettoavkastning från ränteplaceringar efter avdrag för förvaltningskostnader.

För femårsperioden 2012 till 2016 uppgår de verkställda utdelningarna till 95 % (85 %) av årens utdelningsbara medel.

Stiftelsens utdelningar, satsningar och ägartillskott 1995 – 2016 (mnkr)

Ägaråtaganden	1 004
Förnyelsesatsningar	2 062
Samverkansuppgiften	351
Totalt	3 417

Erhållna donationer

Stiftelsen har under året erhållit gåvor och donationer uppgående till 3,9 mnkr (3,6). Av dessa har 2,0 mnkr donerats för att upprätta en fond till Göran Wallbergs minne och 1,6 mnkr har donerats av Sievert Larsson för hans riktade stipendier.

Styrelsen

Stiftelsens styrelse har det yttersta ansvaret för koncernen, enligt föreskrifter i stiftelselagen och Stiftelsens stadgar. Styrelsen bestod 2016 av totalt 11 ledamöter, varav en lärarrepresentant

FLERÅRSÖVERSIKT FÖR STIFTELSEN

Belopp i mnkr	2016	2015	2014	2013	2012
Resultat	137	124	248	191	126
(varav Gåvomedel)	7	8	12	9	9
Beviljade anslag	- 87	- 90	- 58	- 55	- 54
(varav Gåvomedel)	- 8	- 7	- 7	- 6	- 6
Eget kapital	2 139	2 088	2 049	1 857	1 721
(varav Gåvomedel)	115	114	109	102	98
Balansomslutning	4 690	4 658	4 582	3 762	3 501

och en studeranderepresentant som utsetts av sina respektive organisationer, samt rektor vilken är självskriven ledamot enligt stadgarna. Resterande åtta ledamöter, inklusive ordförande, är beslutade av regeringen. Styrelsen antar årligen sin arbetsordning och instruktioner för de organ styrelsen inrättar.

Uppstår fråga om nominering av ledamöter överlämnas frågan till en i förväg utsedd valberedning. Valberedningen skall bestå av en representant vardera från de fyra områdena; det offentliga, näringslivet, fakulteten och studenterna. Valberedningen nominerar styrelseledamöter och styrelseordföranden, vilket därefter skall föreslås och beslutas av regeringen.

Inrättade organ**Finansutskott**

För Stiftelsens placeringsverksamhet finns ett finansutskott. Utskottet utvärderar och beslutar om förändringar inom kapitalförvaltningen och hantering av balansräkningen, samt följer upp efterlevnaden av utfärdade instruktioner och föreslår vid behov ändringar i finanspolicy och rutiner. Finansutskottet består av styrelsens ordförande, två styrelseledamöter med finanskompetens samt Stiftelsens vd och kansliets personal som hanterar placeringar.

Satsningsutskott

För Stiftelsens satsningar har styrelsen inrättat ett satsningsutskott vilket har till uppgift att bereda styrelsens beslut i frågor kring satsningar som ankommer på Stiftelsen att hantera enligt rollfördelningen mellan Chalmers och Stiftelsen. Bland annat bereder satsningsutskottet beslut angående Stiftelsens utvecklingsprojekt samt beslut för satsningar som sker på Stiftelsens eget initiativ. Satsningsutskottet fattar beslut i de ärenden som uppdragits av styrelsen. Satsningsutskottet består av styrelseordförande, två ledamöter från styrelsen, vd och en tjänsteman från stiftelsen samt en adjungerad tjänsteman från Chalmers.

Risk- och revisionsutskott

Styrelsens risk- och revisionsutskott har till uppgift att säkerställa att koncernen har system för intern kontroll och skall övervaka, följa upp och bereda frågor rörande den interna styrningen och kontrollen. Utskottet skall med internerisorn diskutera revision och syn på Stiftelsen Chalmers tekniska högskolas risker, följa upp de externa revisorernas granskningar samt utvärdera deras arbete. Risk- och revisionsutskottet består av styrelseordförande, tre ledamöter från styrelsen samt en adjungerad tjänsteman från Chalmers och en från Stiftelsen.

Ägarpolicy

Stiftelsen har en ägarpolicy för koncernen, vilken har kompletterats med ägardirektiv för respektive bolag. I policyn behandlas prin-

ciper för styrelsernas sammansättning och rekrytering av ledamöter, liksom riktlinjer för styrelsearvodet och andra ersättningar. Styrelsernas arbete utvärderas årligen enligt en gemensam modell.

Finansiell ställning och likviditet

Årets redovisade resultat uppgår till 137 mnkr (124), resultatet exklusive gåvomedelns intäkter och kostnader uppgår till 130 mnkr (116).

Bundet eget kapital uppgår på balansdagen till 900 mnkr (900) och fritt eget kapital till 1 239 mnkr (1 188), totalt 2 139 mnkr (2 088). Stiftelsens utdelningar/satsningar avräknas från eget kapital med 87 mnkr (90). Stiftelsens egna kapital har därmed ökat med 51 mnkr (40). De likvida medlen inklusive korta placeringar uppgick till 666 mnkr (789) vid årets slut.

Kostnader

Kostnaderna för Stiftelsens verksamhet består i huvudsak av personalkostnader, kontorskostnader och externa förvaltningskostnader. Kostnader direkt kopplade till personal uppgår till 9,5 mnkr (10,6) vilket motsvarar 57 % av totala kostnader.

Ersättning till styrelsen har utgått med 1 310 tkr (1 024). Kostnadsersättning för resor har utgått med 98 tkr (48). Inga andra ersättningar eller förmåner har utgått till styrelsen.

Skatt

Stiftelsens ändamål är allmännyttigt och utgör därmed inte skattesubjekt.

VERKSAMHET I DOTTERBOLAG**Chalmers tekniska högskola AB**

Chalmers bedriver utbildning och forskning inom teknik, naturvetenskap och samhällsvetenskap. Den del av verksamheten som är finansierad av svenska staten är reglerad i ramavtalet mellan svenska staten, Stiftelsen Chalmers tekniska högskola och Chalmers tekniska högskola AB som gäller till år 2024. Utöver detta sluter Chalmers och svenska staten ettåriga avtal som reglerar högskolans rätt till ersättning, återrapporteringskrav till staten samt uppdrag att bedriva grundläggande högskoleutbildning, forskarutbildning och forskning.

Chalmers Professional Education AB

Chalmers Professional Education är Chalmers organisation för utveckling, marknadsföring och genomförande av uppdragsutbildning, d.v.s. utbildning som arbetsgivare köper för sin personal och som anpassas efter personalens och verksamhetens behov. Kunskapsinnehållet levereras av ämnesexperter från Chalmers och andra ledande universitet världen över. Kunderna finns främst bland stora och medelstora svenska företag med global närvaro, men också bland mindre och medelstora företag samt myndigheter.

Genom uppdragsutbildningen kan den kunskap som utvecklas vid Chalmers och i Chalmers nätverk omsättas i praktisk nytta. Utbildningarna tar sikte på både individuell kompetenshöjning och utveckling av verksamheter som helhet. Utbytet med näringslivet bygger också upp värdefulla relationer som gör att utbildningen och forskningen vid Chalmers kan utvecklas i en riktning som svarar mot såväl företagets som samhällets behov. Genom att Chalmers samlar all sin uppdragsutbildning i Chalmers Professional Education skapas ett tydligt gränssnitt mot kunder och partners samtidigt som ett rationellt och professionellt stöd ges till Chalmers fakultet.

Chalmers Ventures AB

Chalmers Ventures är navet i Chalmers satsning för att nå internationell toppklass inom innovation och entreprenörskap. Chalmers Ventures bedriver sin verksamhet genom nedanstående sex områden:

Incubation driver projekt- och företagsutveckling i symbios med ambitiösa affärsutvecklare från den tvååriga masterutbildningen på Chalmers School of Entrepreneurship. Externa idéer matchas med de drivna entreprenörerna för att skapa nya bolag. Resultatet av processen innefattar såväl intressanta nystartade bolag som personer med examen och kunskap i entreprenörskap. Bolagisering av projekt innefattar även att själva projektet avyttras till det nystartade bolaget.

Startup Camp är ett 10 veckors intensivprogram som arrangeras upp till 2 gånger per år. Personer som har identifierat ett problem och har en teknisk lösning som är globalt skalbar kan söka till programmet. Under programmet får deltagarna testa sina affärsidéer mot potentiella kunder. Till hjälp finns coaching, seminarier, kontorsplats, professionella nätverk mm. Efter programmet finns möjlighet att söka in till Acceleratorprogrammet.

Tech Transfer arbetar med forskare som vill ta en aktiv roll i kommersialiseringsprocessen av sina forskningsresultat, finansierar patentansökningar och ger expertråd och stöd som partner i kommersialisering av spännande forskning i tidigt fas. Målet är att bolagisera/licensiera 1–2 projekt per år.

Accelerator, ett program under 18 månader för att nå en kundbas. Erbjudandet i det här programmet arbetar med att validera kunder och anpassa produkten mot marknad. Målet med acceleratoren är en repeterbar och skalbar affärsmodell. Entreprenören får hjälp med att minimera tiden till marknaden, coaching tidig finansiering egna samt externa mentorer och coacher, ett stort nätverk, kunskap, erfarenhet och partnerskap.

I *Pre Scale* programmet erbjuds bolag som har lagt fast sitt erbjudande och har en fungerande och skalbar affärsmodell en 12–18 månaders process med målet att nå "Transition to Growth". Detta kännetecknas av att identifiera, definiera och förstå vilka tillväxtfaktorer som gäller för det enskilda bolaget, vilka kanaler som skall användas, vilket team som behövs för genomförande samt hur man optimerar för att nå tillväxt.

Investeringsverksamhet samt stöd till fortsatt företagsutveckling. Chalmers Ventures har möjlighet att investera upp till 12 mnkr i ett enskilt bolag uppdelat i tre utvecklingssteg, försädd,

sådd och tillväxt. Försädd upp till 0,5 mnkr, sådd upp till 5 mnkr och tillväxt upp till 12 mnkr.

IT-universitet i Göteborg AB

är ett vilande bolag, vars syfte är att skydda domännamnet IT-universitetet.

Chalmersfastigheter AB

Med campusmiljöer i världsklass bidrar Chalmersfastigheter till Chalmers förutsättningar att kunna vara ett internationellt ledande tekniskt universitet. I förlängningen bidrar Chalmersfastigheter till att Chalmers kan nå sina mål. Chalmersfastigheter arbetar under visionen "Chalmers campus – hållbara mötesplatser med global attraktionskraft". Utifrån visionen utvecklar Chalmersfastigheter hållbara campus som stöttar Chalmers i arbetet med att skapa konkurrenskraftig tillväxt. Chalmersfastigheters verksamhetsvision är den nytta Chalmersfastigheter ska leverera för ägare, kunder och samhället.

Verksamheten består i att försörja Chalmers och övriga hyresgäster inom campus med lokaler och miljöer genom att förvärva, äga, förvalta och utveckla fastigheter samt att hyra in fastigheter och lokaler från andra fastighetsägare. Chalmers verksamhet är samlad i campusmiljöer på Lindholmen och Johanneberg samt vid Onsala Rymdobservatorium på Råö.

AB Chalmersska huset

Företaget ansvarar för driften av Chalmersska huset i centrala Göteborg. Huset byggdes som privatbostad för William Chalmers och stod färdigt 1807. Idag används Chalmersska huset som mötesplats för akademien och näringslivet genom att tillhandahålla faciliteter för konferenser, workshops, seminarier, luncher och middagar.

SSPA Sweden AB

Ett kunskapsföretag som arbetar med utveckling av maritima farkoster, transportsystem och hamnar inklusive kustzoner. Genom målmedveten medverkan i europeiska och svenska forskningsprogram utvecklar vi kontinuerligt vår kunskapsbas till gagn för våra kunder. Utifrån denna plattform har företaget utvecklats till ett välkänt internationellt verksamt företag med stor trovärdighet inom flera segment.

Bolaget har idag två affärsområden; fartygsutveckling och maritima operationer samt en forskningsarena. För att på både kort och lång sikt kunna erbjuda marknaden nya möjligheter och lösningar samarbetar affärsområdena nära med den forskning, innovation och utveckling som bedrivs inom och utom företaget.

SSPA är under konstant utveckling och är bland annat ett av få företag som målmedvetet utvecklar kunskaper inom intermodala transportsystem med hamnar som bas. Tekniska, ekonomiska och miljömässiga konsekvensanalyser kan utföras över hela transportkedjan.

Värden skapas utifrån kundens behov genom att kostnadseffektivt nyttja SSPAs resurser så som kompetens, samarbetsplattformar, databaser, analys- och beräkningsmöjligheter och laboratorier. Inom det till 50 % ägda intresseföretaget Flowtech International AB bedrivs utveckling av metoder för beräkning av externströmning kring fartygsskrov (Computational Fluid Dynamics). Siktet är inställt på att nå bolagets vision om att bli och bibehålla ställningen som den erkänt mest värdeskapande

partnern för innovativ och hållbar maritim utveckling.

Det av Chalmers initierade sportinitiativet fortskrider. Idrottsrörelse, näringsliv och högskolan samverkar för att skapa framgång för respektive part. SSPA har under året fördjupat sitt engagemang och bidrar med kompetens och infrastruktur av relevans för området segling.

VERKSAMHETEN I NÄRSTÅENDE ORGANISATIONER

Stiftelsen Chalmers Innovation

Chalmers Innovation är en stiftelse som skall upplåta lokaler till företag och uppfinnare samt leverera kringtjänster som stimulerar innovation och utveckling av dess idéer. Under året har portföljen av onoterade bolag överlåtits och beslut om att hitta en ny plats för verksamheten som bedrivs under konceptet "Stena Center". Båda aktiviteterna är knutna till det tidigare beslutet att konsolidera Chalmers start-up aktiviteter till Chalmers Ventures och nu även samlokalisera dem. Avsikten är att Chalmers Innovation direkt skall leverera sin nytta mot denna nya miljö. Stiftelsen är huvudman för Chalmers Innovation genom att utse Chalmers Innovations styrelse och revisorer.

Stiftelsen Chalmers Industriteknik

Chalmers Industriteknik är en stiftelse grundad av Chalmers som på kommersiella villkor ska sälja kunskapsräddade och kunskapsförädlade tjänster för stöd i industriella utvecklingsprocesser. Tjänsterna skall representera det unika kunnandet inom Chalmers.

Stiftelser med anknytning till Stiftelsen Chalmers tekniska högskola

Stiftelsen har 62 stycken stiftelser med anknytning förvaltning vars huvudsakliga ändamål är att ge stipendier och forskningsbidrag till studerande och anställda vid Chalmers samt ge bidrag till verksamheten som bedrivs vid högskolan.

Stiftelserna har totalt delat ut 7,1 mnkr (7,5) till ändamål vid Chalmers. Stipendier och bidrag under året som särskilt kan lyftas fram är 1,8 mnkr (2,2) som ges till studenter med gott studieresultat och god studietakt vid Chalmers under benämningen "Donationsstipendierna". Från Stiftelsen Chalmerska innovationsfonden har 1,8 mnkr (2,1) delats ut, där 1,2 mnkr går till en professur inom innovation vid Chalmers, samt forskare och doktorander knutna till denna.

Resterande bidrag ur stiftelsen ges som stöd till bildandet av småföretag i anslutning till högskolans forskning. Under året har även 0,6 mnkr (0,6) delats ut som stöd till unga forskare, framförallt till konferenser och forskningsresor, från Stiftelsen Chalmerska forskningsfonden som bildades 1929 vid skolans hundraårsjubileum.

Belopp i mnkr	Rörelseintäkter		Resultat efter finansiella poster	
	2016	2015	2016	2015
Chalmers tekniska högskola AB	3 611	3 597	- 200	223
Chalmers Professional Education AB	38	40	- 3	0,4
Koncernen Chalmers Ventures AB	32	30	2	16
Koncernen Chalmersfastigheter	554	516	39	44
SSPA Sweden AB	115	113	- 7	- 0,5

KOMMENTARER TILL BALANS- OCH RESULTATRÄKNINGEN

Koncernens resultat, ställning och nyckeltal
Årets redovisade resultat uppgår till -136 mnkr (314). Resultatet för Chalmers uppgår efter finansiella poster till -200 (223) mnkr. Skillnaden i resultat 2016 jämfört med 2015 utgörs främst av högre pensionsrelaterade kostnader, vilka påverkats av förändringar i Finansinspektionens beräkningsgrunder för pensionsåtaganden. Ökningen av avsättningens storlek till följd av dessa förändringar uppgår till 150 mnkr, vilken inte är likviditetspåverkande till någon del. Koncernens eget kapital uppgår per balansdagen till 3 038 mnkr (3 174).

För de i koncernen ingående dotterbolagen fördelar sig rörelseintäkter respektive resultat efter finansiella poster enligt följande (i delposterna ovan har koncerninterna transaktioner ej eliminerats).

Investeringar

Koncernens investeringar i materiella tillgångar som tagits i bruk har under året uppgått till 255 (461) mnkr. Därav utgör byggnader och mark 47 (260) mnkr samt maskiner och inventarier 208 (201) mnkr. Pågående nyanläggningar uppgår per balansdagen till 73 (58) mnkr.

Finansiell ställning och likviditet

Koncernens likvida medel uppgår vid årets slut till 785 (688) mnkr. Koncernens balanslikviditet uppgår till 70 % (79 %) och soliditeten beräknad på koncernens andel av eget kapital uppgår till 38 % (41 %).

Kassaflöde

Koncernens kassaflöde från den löpande verksamheten uppgick för 2016 till 360 (-218) mnkr. Årets totala kassaflöde uppgick till 96 (-153) mnkr.

Risker

Identifierade risker för Stiftelsen hänförs sig väsentligen till finansiella risker i kapitalförvaltningen. För dotterbolagen hänförs de väsentligen till verksamhetsrisker och då att finna finansierare och uppdragstagare.

Verksamhetsrisker

Chalmers – för en hållbar framtid. Det är Chalmers vision. Chalmers arbetar efter målbilder som driver utbildning, forskning, nyttiggörande och den interna miljön mot visionen. För Chalmers är det viktigt att identifiera var i huvudprocesserna det uppstår risker som hindrar Chalmers från att uppnå uppsatta mål. Dagligen arbetar Chalmers organisation med att identifiera, mäta och hantera riskerna. Chalmers ledning identifierar årligen tio risker som under verksamhetsåret har särskild prioritet och fokus. Nedan följer en kortfattad beskrivning av riskerna för verksamhetsåret 2016.

Finansiering av forskningsverksamheten

Forskningen vid Chalmers driver viktiga samhällsfrågor och Chalmers är en erkänd partner för näringsliv och samhälle. En risk som följt Chalmers över tid är finansierarnas ändrade strategier och krav på medfinansiering. Därtill kommer att anslag villkoras med begränsningar i vilka kostnader som medlen får användas till. Chalmers har identifierat att det finns risk att förlora en framstående position inom forskningen då inriktningen går mot färre och större anslag och med hänsyn tagen till den ökade konkurrensen om externa medel från näringsliv och offentlig sektor. För att hantera dessa risker arbetar Chalmers med ett fokuserat kvalitetsarbete i forskningsverksamheten, i kombination med dialog på nationell nivå i kontakt med regeringen, främst genom inspel till forskningspropositionen, och externa finansierare.

Rekrytering av personal och studenter

Jämställdhet och mångfald skapar attraktiva miljöer för både personal och studenter. Inom personalrekryteringen finns en återkommande risk, att Chalmers inte lyckas nå en rimlig balans mellan män och kvinnor på de högre akademiska tjänsterna. För att hantera denna risk och för att uppnå balans har ett jämställdhetsintegreringsprojekt inletts under 2016. Fokusering på denna fråga vid arbetet inom anställningskommittén och av Chalmers ledning kommer att bidra till förbättring.

När det gäller studentrekrytering har Chalmers identifierat en risk för att rekryteringen inte når en tillräckligt bred målgrupp och att den inte avspeglar samhället i stort. Dessutom uppfattas varumärket Chalmers, som annars är starkt, svagare bland de unga. Detta kan i hög grad påverka rekryteringsbasen negativt. För att hantera denna risk har en mängd aktiviteter startats upp under året och som redan har genererat positiva resultat.

Den kryppande svenska sjöfartsnäringen påverkar utbildningssidan och studentrekryteringen. Det finns en risk att presumtiva studenter inte ser att yrken relevanta för den maritima sektorn är betydligt bredare än de klassiska sjöfartsyrkena. För att hantera denna risk fortgår ett informationsarbete till gymnasier samt medverkan och utveckling av Lighthouse, ett tvärvetenskapligt maritimt kompetenscenter.

Organisationen

Under 2016 påbörjades implementeringen av en ny fakultetsmodell. En risk kopplad till detta arbete är att modellen inte får den avsedda effekt som eftersträvas och detta skulle då kunna inverka på möjligheterna att arbeta med övrig verksamhets- och kvalitetsutveckling. Ett program har upprättats med dedikerad personal, vilka har samordnat aktiviteter och uppföljning av modellen. Programmet kommer att arbeta vidare med utvecklingen under kom-

mande år. I samband med förändringar som omfattar många medarbetare finns risk för en mycket hög arbetsbelastning bland Chalmers personal. För att förebygga detta har chefernas ansvar vad gäller att stötta medarbetarna i prioriteringar av arbetsuppgifter tydliggjorts.

Chalmers organisation är komplex med 17 institutioner, 8 styrkeområden och fyra utbildningsområden. Detta medför många kopplingspunkter med risk för en ineffektiv ledningsstruktur och verksamhetsstöd. Under 2016 har rektor beslutat om en ny struktur för institutionerna med implementering våren 2017 och en utredning planeras för resterande dimensioner i matrixorganisationen.

Finansiella risker

Koncernen är utsatt för finansiella risker som kan leda till fluktuationer i resultat och kassaflöde, vilket skulle kunna leda till att Chalmers inte kan uppnå de uppsatta målen. Dessa risker är huvudsakligen kopplad till fluktuationer i finansiella marknader såsom, ränterisk, kreditrisk, valutarisk, refinansieringsrisk och aktierisk.

Koncernens finanspolicy anger ramar för hur olika typer av tillgångar och skulder skall hanteras och med vilken riskprofil kapitalförvaltningen i Stiftelsen ska bedrivas. Underlaget för Stiftelsens risktagande, som sammanfattas i en normalportfölj, är att återkommande utföra analys över kommande förväntade åtagande och vilken tillgångsmassa som finns att tillgå.

Marknadsrisk

Risknivån för marknadsrisken styrs genom allokeringen till flera olika tillgångsslag och följs upp genom volatilitetsmätningar (standardavvikelse). För 2016 uppgick standardavvikelsen på årsbasis till 3,5 % (7,6). För Stiftelsens jämförelseindex uppgick motsvarande tal till 3,4 % (8,6). Stiftelsens begränsningar av risk för 2016 ligger inom de ramar som fastställts i finanspolicyen.

Marknadsrisken begränsas bland annat genom maximala andelar i respektive tillgångsslag. Den del av Stiftelsens portföljvärde som vid utgången på året bär risk mot finansiella marknader uppgår till 3 070 mnkr (2 920).

Per den sista december 2016 var fördelningen 40,1 % (30,9) aktierelaterade placeringar och 55,7 % (69,1) räntebärande tillgångar och 4,2 % (0,2) för alternativa placeringar. Kursrisken i aktieportföljen, per sista december, uppgår till en resultatpåverkan om -123 mnkr (-90) vid en momentan kursnedgång på 10 % i samtliga underliggande aktiemarknader, vilket motsvarar 5,8 % (4,3) av Stiftelsens egna kapital.

Tillgångsslaget alternativa placeringar innehåller placeringar som har viss korrelation till framförallt aktiemarknaden, den direkta risken ligger snarare mot hur omsättningsbara dessa tillgångar är. Avsikten är att dessa tillgångar skall utgöra en mindre del av kapitalförvaltningen och innehas långsiktigt. En rimlig aktuell riskbedömning vid en omedelbar avveckling, skulle uppgå till 25 % av tillgångsslagets värde, -26 mnkr (0).

Ränterisk

Med ränterisk avses risken att förändringar i räntenivån skall påverka koncernens resultat. Koncernens ränterisk avser främst placeringar i räntebärande värdepapper, extern finansiering och pensionskuldens exponering för föränd-

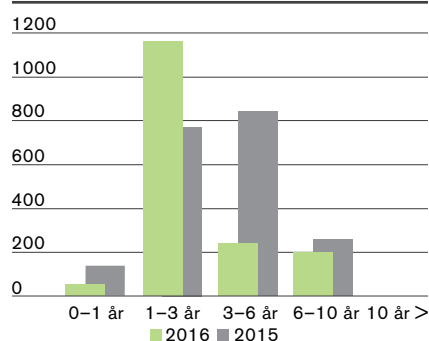

ringar i räntenivåer. Risken hanteras till viss del med matchning mellan tillgångar och skulder, men framförallt genom följningsbeslut och aktiv likviditetshandling inom ramen för koncernens finanspolicy.

Ränterisken i ränteportföljen, per sista december, uppgår till en resultatpåverkan om -6,7 mnkr (-12) vid en ränteuppgång på en procentenhet i samtliga löptider på räntemarknaden, vilket motsvarar 0,3 % (0,6) av Stiftelsens egna kapital.

Stiftelsens ränteportfölj skall ha en genomsnittlig återstående löptid (räntebindning) som ligger under policyns stipulerade sex år och låg vid utgången av 2016 på 0,6 år (1,3).

FÖRFALLOSTRUKTUREN FÖR RÄNTEPORTFÖLJEN, MNKR.

Kreditrisk

Med kreditrisk avses risken för att en kommersiell motpart inte infriar ett betalningsåtagande. Koncernens kreditrisker är i första hand knutna till placeringar i kreditinstrument inom kapitalförvaltningen. Risken för kundförlustar inom pågående forskningsprojekt och kundfordringar hanteras genom bevakning av kundreskontran och dialog med finansörerna. Risken för kreditrisker i pågående projekt bedöms sammantaget vara låg med hänsyn till att huvuddelen av finansieringen kommer från offentliga organisationer.

Kreditrisken i kapitalförvaltningen begränsas genom finanspolicy, som anger ramar för den risk som får tas mot enskilda emittenter och grupper av emittenter inom samma sektor, där krav ställs på specificerat kreditbetyg och begränsning av placeringsbelopp per emittent. Samtliga exponeringar ligger väl inom de limiter som finns uppsatta i reglementet.

Valutarisk

Merparten av Chalmers verksamhet bedrivs i Sverige och i svenska kronor. Inköp av avancerad utrustning sker återkommande på en internationell marknad, med anskaffningsutgifter i utländsk valuta, främst i Euro. Koncernen följer löpande exponeringen som hanteras i enlighet med koncerngemensam finanspolicy.

Av de tillgångar och skulder som finns i balansräkningen är det främst placeringar inom aktiemandatet som bär valutaexponering. Den uppkomna valutaexponeringen är ett aktivt beslut inom kapitalförvaltningen och är i egentlig mening en del av marknadsrisken. Av samtliga placeringar som är exponerade mot de finansiella marknaderna bär 20 % (10) valutaexponering, vilken uppkommer genom placeringar i internationella aktier. Valutarisken i absoluta tal ger, vid en momentan förstärkning på 10 % av SEK mot alla övriga valutor, ett resultat på -62 mnkr (-28).

Framtida utveckling

Forskningsverksamheten bedöms vara fortsatt framgångsrik med god utdelning på ansökningar till externa finansörer. Det finns möjligheter att successivt öka andra typer av forskningsfinansiering än de som dominerar idag. Detta är redan på gång, bl.a. genom att flera forskargrupper engagerar sig i EU-ansökningar inom ramen för Horizon 2020.

Forskningspropositionen som presenterades i slutet av året beskriver i många avseenden ett universitet som arbetar på det sätt som Chalmers redan gör, inte minst genom styrkeområdena. Ett positivt inslag i propositionen är att de strategiska fakultetsmedlen permanentas. Förstärka basanslag förväntas gå till kvalitetshöjning snarare än fler anställda. Förändringar i fördelningsmodellen avseende fördelning av basanslagen mellan landets lärosäten väntas, men information om såväl huvuddrag som detaljer återstår.

Chalmers pågående arbete med ny fakultetsmodell, systematiskt arbete med nyttiggörandeprocesser och rekrytering av forskarassistenter i internationell utlysning är några exempel där Chalmers arbete ligger väl i linje med flera huvuddrag i forskningspropositionen.

Ett oroande besked i propositionen förstärker tendensen under senare år att lärosätena förväntas ta ett större ansvar för finansiering av forskningsinfrastrukturer. En omfördelning av ekonomiska resurser från exempelvis personalkostnader till kostnader för att bygga och driva infrastruktur förväntas de kommande åren.

Samfinansiering av forskningsprojekt med fakultetsmedel är idag en förutsättning, då Chalmers externa finansörer förutsätter samfinansiering av indirekta kostnader. Till detta kommer trenden hos externa finansörer med krav på medfinansiering av direkta kostnader, vilket Chalmers behöver hantera på övergripande nivå.

Chalmers grundutbildningsvolym och takbelopp för 2017 beräknas bli något högre än 2016. Det finns dock alltid en osäkerhet kring framtida utbildningsplatser och påverkan för Chalmers på sikt. Fortsatt ökande antal internationella sökande till utbildningsplatser är mycket positivt. En hämmande faktor avseende

tillväxten är bristen på studentbostäder i Göteborg, som blir mycket påtaglig då Chalmers garanterar dessa studenter tillgång till bostad.

Under 2017 bedöms ett underskott uppstå, främst till följd av planerade strategiska satsningar. Totalt sett bedöms driften av Chalmers i stort vara i balans de kommande åren, med nuvarande kända förutsättningar. Visst negativt resultat kan ändå uppkomma genom strategiska satsningar på olika nivåer och inom olika verksamhetsområden. Det finns en osäkerhet som beror dels på hur regeringen ser på satsningar inom forskningen (inte minst avseende finansiering av forskningsinfrastrukturer), dels på ökande konkurrens om finansiering.

Miljöinformation

Chalmers bedriver anmälningspliktig verksamhet, baserat på sin totala golvyta laboratorium som överstiger 5 000 kvadratmeter och ett förbränningslaboratorium med provbänkar för motorer.

Chalmers har tillstånd att bedriva verksamhet med joniserande strålning från Strålsäkerhetsmyndigheten enligt 20§ i Strålskyddslagen (1988:220).

Kärnkemi vid avdelningen för Energi och material, institutionen för Kemi och kemiteknik har tillstånd att inneha och bearbeta kärnämnen från Statens kärnkraftsinspektion enligt 3§ i lagen om kärnteknisk verksamhet (1984:3).

Chalmers bedriver anmälningspliktig verksamhet med genetiskt modifierade mikroorganismer (GMM) enligt arbetsmiljöverkets författningssamling AFS 2011:2. Tillstånd från Jordbruksverket finns för nematoder (rundmaskar) enligt SJVFS 1995:33.

Verksamheten vid Livsvetenskaper på institutionen Biologi och Bioteknik är anmälningspliktig enligt 28§ AFS 2005:1 avseende användning av smittämnen.

Händelser efter bokslutsdagen

Ett av de i kapitalförvaltningen innehavda onoterade bolagen, har i slutet av januari genomfört en riktad nyemission till en väsentligt högre kurs än värderingen per 31 december 2016, vilket innebär en värdeökning om drygt 20 mnkr.

Revision

För Stiftelsens och koncernen har styrelsen utsett revisionsbolaget Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB som revisorer. De har genomfört löpande granskning och revision samt har till styrelsen avrapporterat iakttagelser.

Koncernens resultat och ställning per 31 december 2016 framgår av följande resultat- och balansräkningar med tillhörande noter.

STIFTELSENS FEM STÖRSTA INNEHAV (MNKR) OCH ANDEL AV TILLGÅNGSSLAGET

Aktieplaceringar			Ränteplaceringar		
Hennes & Mauritz	39,3	3,2 %	Swedbank	234,1	12,2 %
Autoliv	36,1	2,9 %	Vasakronan	190,6	9,9 %
Beijer Alma	25,7	2,1 %	SBAB	185,5	8,5 %
Sweco	19,5	1,6 %	Danske Bank	162,7	8,5 %
SEB	19,0	1,5 %	Jyske Bank	148,5	7,8 %

Resultaträkningar (tkr)

RESULTATRÄKNING KONCERNEN (TKR)

	Not	2016	2015
<i>Rörelsens intäkter</i>			
Nettoomsättning	1, 2	3 727 483	3 712 629
Övriga rörelseintäkter		52 653	54 128
Summa intäkter		3 780 136	3 766 757
<i>Rörelsens kostnader</i>			
Personalkostnader	4	- 2 529 563	- 2 125 048
Lokalkostnader	5	- 212 531	- 325 693
Övriga externa kostnader	6	- 992 660	- 858 083
Avskrivningar av anläggningstillgångar	7, 8, 9	- 190 147	- 175 936
Övriga rörelsekostnader		- 1 449	- 2 691
Summa kostnader		- 3 926 350	- 3 487 451
Rörelseresultat		- 146 214	279 306
<i>Resultat från finansiella investeringar</i>			
Resultat från andelar i intresseföretag	11	4 025	- 2 973
Resultat från värdepapper som är anläggningstillgång		95 672	61 042
Ränteintäkter och liknande poster		12 978	62 876
Räntekostnader och liknande poster		- 74 971	- 75 755
Resultat efter finansiella poster		- 108 510	324 496
Skatt	12	- 27 465	- 10 105
Årets resultat		- 135 975	314 391

RESULTATRÄKNING MODERFÖRETAGET (TKR)

	Not	2016	2015
<i>Stiftelsens intäkter</i>			
Erhållna gåvor och donationer	2	1 912	3 116
Aktieutdelning	11	18 775	11 800
Ränteintäkter	11	55 324	105 394
Resultat fr värdepapper som är anl. tillgång	11	76 557	20 234
Övriga intäkter		720	180
Summa intäkter		153 288	140 724
<i>Stiftelsens kostnader</i>			
Personalkostnader	4	- 9 520	- 10 599
Lokalkostnader	5	- 1 151	- 987
Förvaltningskostnader		- 3 005	- 2 961
Övriga externa kostnader	6	- 2 344	- 2 209
Avskrivningar	8, 9	- 533	- 115
Räntekostnader	11	- 168	- 127
Summa kostnader		- 16 721	- 16 998
Resultat efter finansiella poster		136 567	123 726
Skatt	12	- 22	- 5
Årets resultat		136 545	123 721

Balansräkning (tkr)

BALANSRÄKNING KONCERNEN (TKR)

	Not	2016-12-31	2015-12-31		Not	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR				EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Anläggningstillgångar				Eget kapital			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>				Stiftelsekapital		900 000	900 000
Immateriella anläggningstillgångar	7	3 418	4 227	Annat eget kapital inklusive årets resultat		2 137 791	2 273 900
Summa immateriella anläggningstillgångar		3 418	4 227	Summa eget kapital		3 037 791	3 173 900
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>				Avsättningar			
Byggnader och mark	8	2 536 459	2 559 382	Avsättningar för pensioner	22	1 057 233	938 876
Maskiner och inventarier	9	562 642	506 897	Avsättningar för uppskjutna skatter	12	113 880	100 374
Pågående nyanläggning	10	73 350	57 687	Övriga avsättningar	23	15 529	12 340
Summa materiella anläggningstillgångar		3 172 451	3 123 966	Summa avsättningar		1 186 642	1 051 590
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>				Långfristiga skulder			
Andelar i intresseföretag	14	72 969	64 105	Låneskulder	24	1 430 729	1 429 481
Långfristiga räntebärande placeringar	15	1 654 314	1 877 080	Övriga långfristiga skulder		71 012	69 254
Aktier och aktierelaterade placeringar	16	1 288 504	903 247	Summa långfristiga skulder		1 501 741	1 498 735
Andra långfristiga värdepappersinnehav	17	137 480	108 119	Kortfristiga skulder			
Uppskjuten skattefordran	12	15 679	15 252	Leverantörsskulder		213 770	185 039
Andra långfristiga fordringar		72 725	73 924	Övriga skulder		611 042	445 694
Summa finansiella anläggningstillgångar		3 241 671	3 041 727	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	27	1 497 477	1 386 000
Summa anläggningstillgångar		6 417 540	6 169 920	Summa kortfristiga skulder		2 322 289	2 016 733
Omsättningstillgångar				SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		8 048 463	7 740 958
<i>Varulager mm</i>							
Varulager		213	185				
Förskott till leverantör		-	11 341				
Summa varulager och pågående arbeten		213	11 526				
<i>Kortfristiga fordringar</i>							
Kundfordringar		91 618	114 455				
Skattefordran		80 780	35 807				
Övriga fordringar		101 801	113 360				
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	20	514 469	459 695				
Summa kortfristiga fordringar		788 668	723 317				
Kortfristiga placeringar	21	56 827	147 434				
Kassa och bank		785 215	688 761				
Summa omsättningstillgångar		1 630 923	1 571 038				
SUMMA TILLGÅNGAR		8 048 463	7 740 958				

Balansräkning (tkr)

BALANSRÄKNING MODERFÖRETAGET (TKR)

	Not	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader på annans mark	8	8 658	9 120
Maskiner och inventarier	9	1 089	–
Summa materiella anläggningstillgångar		9 747	9 120
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	13	202 100	202 100
Långfristiga räntebärande placeringar	15	1 654 314	1 877 080
Aktier och aktierelaterade placeringar	16	1 288 504	903 247
Fordringar hos koncernföretag	18	795 627	774 293
Andra långfristiga fordringar	19	67 779	68 842
Summa finansiella anläggningstillgångar		4 008 324	3 825 562
Summa anläggningstillgångar		4 018 071	3 834 682
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Övriga fordringar		2 959	691
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	20	2 815	33 303
Summa kortfristiga fordringar		5 774	33 994
Kortfristiga räntebärande placeringar	21	51 780	140 146
Kassa och bank		613 955	648 895
Summa omsättningstillgångar		671 509	823 035
SUMMA TILLGÅNGAR		4 689 580	4 657 717

	Not	2016-12-31	2015-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Stiftelsekapital		900 000	900 000
Summa bundet eget kapital		900 000	900 000
<i>Fritt eget kapital</i>			
Ändamålsbestämt eget kapital		114 836	114 119
Övrigt eget kapital inkl. årets resultat		1 123 958	1 073 571
Summa fritt eget kapital		1 238 794	1 187 690
Summa eget kapital		2 138 794	2 087 690
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner	22	2 470	2 423
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 210	264
Skuld till dotterföretag	25	2 241 110	2 288 620
Beviljade ej utbetalda bidrag		–	40
Övriga skulder	26	304 783	275 817
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	27	1 213	2 863
Summa kortfristiga skulder		2 548 316	2 567 604
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		4 689 580	4 657 717

Rapport förändringar i eget kapital (tkr)

FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL KONCERNEN (TKR)

	Stiftelse- kapital	Övrigt eget kapital inkl årets resultat	Totalt eget kapital
Eget kapital 2015-01-01	900 000	1 965 574	2 865 574
Erhållna donationer		4 722	4 722
Beviljade anslag		- 10 787	- 10 787
Årets resultat		314 391	314 391
Eget kapital 2015-12-31	900 000	2 273 900	3 173 900
Eget kapital 2016-01-01	900 000	2 273 900	3 173 900
Erhållna donationer		2 000	2 000
Beviljade anslag		- 2 134	- 2 134
Årets resultat		- 135 975	- 135 975
Eget kapital 2016-12-31	900 000	2 137 791	3 037 791

FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL MODERFÖRETAGET (TKR)

	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		Total
	Stiftelse- kapital	Ändamåls- bestämda medel	Annat eget kapital inkl årets resultat		
Eget kapital 2015-01-01	900 000	109 152	1 039 550		2 048 702
Erhållna donationer		449			449
Inkomna fonder från anknuten förvaltning		4 421			4 421
Beviljade anslag		- 7 401	- 82 202		- 89 603
Årets resultat		7 498	116 222		123 721
Eget kapital 2015-12-31	900 000	114 119	1 073 571		2 087 690
Eget kapital 2016-01-01	900 000 ¹	114 119	1 073 571		2 087 690
Erhållna donationer		2 000			2 000
Beviljade anslag		- 8 096	- 79 345		- 87 441
Årets resultat		6 813	129 732		136 545
Eget kapital 2016-12-31	900 000¹	114 836²	1 123 958³		2 138 794

¹ I det bundna kapitalet redovisas endast det ursprungliga bundna kapitalet, vilket inte får förbrukas.

² I fritt eget kapital utgörs 114 836 (114 119) tkr av ändamålsbestämda medel benämnt gåvomedelsfonderna. Som gåvomedel redovisas de gåvor och bidrag vilka lämnats till Stiftelsen och vilka ännu inte använts till avsett ändamål. Ofta förekommer ett villkor i samband med dessa donationer formulerat så att Stiftelsen ska använda medlen till ett i gåvohandlingen specificerat ändamål.

³ Annat eget kapital inklusive årets resultat innehåller realiserade vinster samt orealiserade vinster utifrån verkligt värde från kapitalförvaltningen.

Kassaflödesanalyser (tkr)

KASSAFLÖDESANALYS KONCERNEN (TKR)

	2016	2015
<i>Den löpande verksamheten</i>		
Resultat före finansiella poster	–	279 305
Resultat efter finansiella poster	– 108 510	–
Avskrivningar	190 147	175 976
Justeringar för poster som ej ingår i kassaflödet	28 39 552	– 123 973
Erhållen ränta	–	86 499
Erlagd ränta	–	– 474 365
Erlagd skatt	– 2 870	– 3 555
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital	118 319	– 60 113
Minskning/ökning varulager	11 313	– 13 627
Ökning/minskning övriga kortfristiga fordringar	– 75 668	– 351 050
Ökning av övriga kortfristiga skulder	305 556	207 138
Kassaflöde från den löpande verksamheten	359 520	– 217 652
<i>Investeringsverksamheten</i>		
Investeringar i immateriella tillgångar	–	– 2 423
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	– 243 045	– 304 092
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	–	720
Investeringar finansiella anläggningstillgångar	– 1 437 102	– 210 875
Försäljning finansiella anläggningstillgångar	1 420 806	629 978
Minskning/ökning kortfristiga finansiella placeringar	–	– 45 543
Kassaflöde från investeringsverksamheten	– 259 341	67 765
<i>Finansieringsverksamheten</i>		
Upptagna lån	2 800	8 000
Amortering av skuld	– 1 552	– 3 586
Erhållen utdelning	2 000	3 658
Utbetald utdelning	– 6 973	– 10 930
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	– 3 725	– 2 858
Årets kassaflöde	96 454	– 152 745
Likvida medel vid årets början	688 761	841 506
Likvida medel vid årets slut	785 215	688 761

KASSAFLÖDESANALYS MODERFÖRETAGET (TKR)

	2016	2015
<i>Den löpande verksamheten</i>		
Resultat efter finansiella poster	136 567	123 721
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	28 – 77 950	12 174
Utbetalda anslag/erhållna donationer	– 85 441	– 89 603
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	– 26 824	46 292
<i>Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital</i>		
Minskning av kortfristiga fordringar	6 886	– 21 091
Investeringar kortfristiga placeringar	–	– 151 108
Försäljning av kortfristiga placeringar	140 131	112 855
Minskning av kortfristiga skulder	– 19 266	36 631
Kassaflöde från den löpande verksamheten	100 927	23 579
<i>Investeringsverksamheten</i>		
Minskning av investering i materiella tillgångar	– 1 160	– 9 120
Minskning av långfristiga fordringar	1 063	– 30 045
Investeringar i långa räntepapper	– 113 616	– 1 044 487
Försäljning av långa räntepapper	306 567	857 440
Investeringar i aktier	– 1 289 592	– 312 262
Försäljning av aktier	960 871	475 621
Kassaflöde från investeringsverksamheten	– 135 867	– 62 852
Årets kassaflöde	– 34 940	– 39 273
Likvida medel vid årets början	648 895	688 168
Likvida medel vid årets slut	613 955	648 895

Noter med redovisningsprinciper och bokslutskommentarer

Belopp i tkr om inget annat anges.

Stiftelsen Chalmers tekniska högskola med organisationsnummer 855100-5799 är en stiftelse med säte i Göteborg. Stiftelsen är moderföretag för koncernen.

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och i enlighet med BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Koncernredovisning

Koncernredovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden. Koncernredovisningen omfattar moderföretaget och dess dotterföretag. Med dotterföretag avses de företag i vilka moderföretaget direkt eller indirekt, har ett bestämmande inflytande. Intresseföretag ingår i koncernen enligt kapitalandelsmetoden. Som intresseföretag räknas företag i vilka moderföretaget har ett betydande men ej bestämmande inflytande.

Eliminering av transaktioner mellan koncernföretag och intresseföretag

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter och kostnader och realiserade vinster eller förluster som uppkommer vid transaktioner mellan koncernföretag elimineras i sin helhet. Orealiserade vinster som uppkommer vid transaktioner elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget. Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som realiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns någon indikation på något nedskrivningsbehov.

En stor del av koncernens likvida medel inkluderas i en koncernkontostruktur där moderstiftelsen är huvudkontohavare.

Intäkter och kostnader

Det inflöde av ekonomiska fördelar som verksamheten erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas till verkliga värdet av det som erhålls eller kommer att erhållas.

Intäkter från Utbildningsdepartementet

Intäkter från Utbildningsdepartementet för utbildning och forskning redovisas som bidrag i Chalmers nettoomsättning. Intäkterna för anordnad utbildning på grundnivå och avancerad nivå baseras på fastställda takbelopp (maximal ersättning som kan utgå för helårsstudenter och helårsprestationer under året). Om Chalmers redovisar fler helårsstudenter och helårsprestationer (s.k. överproduktion) än vad som ryms inom takbelopp får överproduktionen sparas till följande budgetår för att då berättiga till ersättning. Outnyttjat takbelopp redovisas som skuld till staten.

Intäkter från övriga finansiärer

För pågående projekt tillämpas successiv avräkning som innebär att projektet på bokslutsdagen avräknar en intäkt som motsvarar nedlagda kostnader i projektet. I pågående projekt där nedlagda och förväntade kostnader överstiger erhållna och förväntade intäkter reserveras en förlust i sin helhet. Pågående projekt periodiseras via balansräkningens fordrings- och skuldkonton. Erhållna medel

för förvärv av anläggningstillgångar skuldförs i balansräkningen. Skulden löses upp i takt med de kommande avskrivningarna på tillgången ifråga.

Offentliga bidrag som tagits emot innan villkoren uppfyllts för att redovisa det som intäkt, har redovisats som skuld och avräknas mot upparbetade kostnader.

Tjänsteuppdrag- fast pris

Koncernen redovisar pågående tjänsteuppdrag till successiv vinstavräkning. Uppdragsinkomster och uppdragsutgifter för uppdrag till fast pris redovisas därmed som intäkt och kostnad med utgångspunkt från färdigställandegraden på balansdagen. Färdigställandegraden fastställs normalt utifrån förhållandet mellan bokförda kostnader på balansdagen och beräknade totala kostnader. En befarad förlust redovisas som kostnad när det är sannolikt att de totala uppdragsutgifterna kommer att överstiga den totala uppdragsinkomsten.

Tjänsteuppdrag- löpande räkning

Inkomst från uppdrag på löpande räkning redovisas som intäkt i takt med att arbete utförs och material levereras eller förbrukas.

Hysesintäkter

Hysesintäkter aviseras i förskott och periodiseras i enlighet med hyreskontrakt. Förskottshyra redovisas därmed som förutbetalda hyresintäkter.

Resultat från värdepapper, ränteintäkter och aktieutdelningar

Finansiella tillgångar som innehas för handel
Stiftelsen har finansiella tillgångar som innehas för handel i form av räntebärande placeringar samt aktier och aktierelaterade placeringar. Stiftelsen tillämpar i moderstiftelsen och koncernen K3 kapitel 12, vilket innebär att finansiella tillgångar som innehas för handel värderas till verkligt värde i balansräkningen och realiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen tillsammans med realiserade vinster och förluster som "resultat från värdepapper".

Ränteintäkter och utdelning

Ränteintäkter periodiseras som intäkt utifrån det underliggande värdepapperets räntevillkor och vid varje tidpunkt gällande räntesats. Utdelning på aktier och aktierelaterade placeringar redovisas som intäkt vid utdelningstidpunkten. I moderstiftelsen redovisas i resultaträkningen "resultat från värdepapper", ränteintäkter och aktieutdelningar bland rörelsens intäkter. I koncernredovisningen redovisas "resultat från värdepapper", aktieutdelningar och ränteintäkter inom resultat från finansiella investeringar

Leasing

Leasingavtal klassificeras som finansiella eller operationella leasingavtal. Ett finansiellt leasingavtal är ett leasingavtal enligt vilka de risker och fördelar som är förknippade med att äga en tillgång i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Ett operationellt

leasingavtal är ett leasingavtal som inte är ett finansiellt leasingavtal.

Koncernen har bedömt samtliga leasingavtal som operationella och redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden.

Poster i utländsk valuta

Monetära poster i utländsk valuta räknas om till balansdagens kurs eller till terminskurs om sådan tecknats. Icke-monetära poster räknas inte om utan redovisas till kursen vid anskaffningstillfället.

Valutakursdifferenser som uppkommer vid reglering eller omräkning av monetära poster redovisas i resultaträkningen det räkenskapsår de uppkommer.

Ersättningar till anställda

Pensioner

Avgifterna för avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad. Förmånsbestämda pensionsplaner finansieras i egen regi och pensionskulden redovisas till det belopp som erhålls av Statens tjänstepensionsverk (SPV). Chalmers tryggar utfästelse om pension till arbetstagare eller efterlevande till arbetstagare enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. (tryggandelagen).

Chalmers har fram till och med 2010-12-31 tryggt den förmånsbestämda delen av pensionsåtagandet genom att skuldföra i egen balansräkning, samt genom att kreditförsäkra pensionskulden hos Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti, ömsesidigt, samt med tjänstepensionsförsäkring i Skandia Liv. Stiftelsen Chalmers tekniska högskola har ett borgensåtagande gentemot PRI Pensionsgaranti avseende pensionsåtagandet, vilket är en förutsättning för kreditförsäkringen. Vidare lämnar Staten via Riksgäldskontoret garanti för Chalmers pensionsåtagande avseende pensioner med en begynnelsepunkt före 1994-07-01. Från och med 2011-01-01 tryggas nyintjänandet av pensionsåtaganden genom avgifter till SPV enligt pensionsplanen PA03 respektive PA16. Under 2012 genomfördes en inlösen av den upparbetade skulden per 2010-12-31 i PA03.

Ersättningar vid uppsägning

Ersättningar vid uppsägningar, i den omfattning ersättningen inte ger företaget några framtida ekonomiska fördelar, redovisas endast som en skuld och en kostnad när företaget har en legal eller annan förpliktelse att antingen:

- avsluta en anställds eller en grupp av anställdas anställning före den normala tidpunkten för anställningens upphörande, eller
- lämna ersättningar vid uppsägning genom erbjudande för att uppmuntra frivillig avgång. Ersättningar vid uppsägningar redovisas endast när företaget har en detaljerad plan för uppsägningen och inte har någon realistisk möjlighet att annullera planen.

Immateriella anläggningstillgångar

Vid redovisning av utgifter för utveckling tillämpas aktiveringsmodellen. Det innebär att utgifter som uppkommit under utvecklingsfasen redovisas som tillgång när samtliga nedanstående förutsättningar är uppfyllda:

- Det är tekniskt möjligt att färdigställa den immateriella anläggningstillgången så att den kan användas eller säljas.
- Avsikten är att färdigställa den immateriella anläggningstillgången och att använda eller sälja den.
- Förutsättningar finns för att använda eller sälja den immateriella anläggningstillgången.
- Det är sannolikt att den immateriella anläggningstillgången kommer att generera framtida ekonomiska fördelar.
- Det finns erforderliga och adekvata tekniska, ekonomiska och andra resurser för att fullfölja utvecklingen och för att använda eller sälja den immateriella tillgången.
- De utgifter som är hänförliga till den immateriella anläggningstillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Immateriella anläggningstillgångar som förvärvats är redovisade till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod dock som längst under fem år. Avskrivningen redovisas som kostnad i resultaträkningen.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår förutom inköpspriset även utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet.

Tillkommande utgifter som ökar tillgångens prestanda räknas in i tillgångens redovisade värde. Utgifter för löpande underhåll och reparationer redovisas som kostnader när de uppkommer.

Utgifter för pågående ny och ombyggnader aktiveras i de fall investeringen anses värdehöjande.

Indirekta tillverkningsutgifter som utgör mer än en oväsentlig del av den sammanlagda utgiften för tillverkningen och uppgår till mer än ett obetydligt belopp har räknats in i anskaffningsvärdet.

Avsättning för beräknade utgifter för nedmontering, bortforsling eller återställande av plats har räknats in i anskaffningsvärdet.

Låneutgifter som kan hänföras till större till- eller ombyggnadsprojekt som tar betydande tid att färdigställa innan de kan tas i bruk, inkluderas i tillgångens anskaffningsvärde.

Materiella anläggningstillgångar delas upp i komponenter när två krav är uppfyllda:

- Det föreligger en väsentlig skillnad i förbrukning, d.v.s. nyttjandeperioderna för respektive komponent är väsentligt olika.
- Komponenterna har ett betydande värde i sig, och värdet är betydande i relation till den aktuella anläggningens totala värde.

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod eftersom det återspeglar den förväntade förbrukningen av tillgångens framtida ekonomiska fördelar. Avskrivningen redovisas som kostnad i resultaträkningen.

För beräkning av avskrivningar enligt plan tillämpas följande nyttjandeperioder:

Byggnader

Stomme och Grund	100 år
Yttertak	45 år
Fasad	50 år
Fönster	50 år
Hiss	25 år
El	40 år
Värme, sanitet och kyl	40 år
Styr och övervakning	15 år
Lokalanpassningar	3 – 10 år
Övrig restpost	40 år
Markanläggning	20 år
Byggnadsinventarier	10 år
Nedlagda utgifter på annans fastighet	5–10 år

Maskiner och inventarier

Dator- och kontorsutrustning	3 år
Nätverk	5 – 10 år
Möbler och inredning	5 – 10 år
Övriga maskiner och inventarier	5 – 15 år
Transportmedel	5 år

Nedskrivningar – materiella och immateriella anläggningstillgångar

Om det finns interna eller externa indikationer på att en tillgångs värde har sjunkit skall en tillgång eller grupp av tillgångar testas för nedskrivning. Om ett test visar att värdet har sjunkit skall en nedskrivning redovisas i resultaträkningen. En tillgång eller en grupp av tillgångar skall skrivas ned om återvinningsvärdet är lägre än det redovisade värdet. Återvinningsvärdet är det högre av nyttjandevärdet och nettoför-säljningsvärdet.

Om en enskild tillgång inte kan testas separat, bland annat av anledning att det för den aktuella tillgången inte kan identifieras något kassaflöde fördelas tillgången till en grupp av tillgångar, så kallad kassagenererande enhet, för vilken det är möjligt att identifiera ett separat framtida kassaflöde.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas i enlighet med kapitel 12 (Finansiella instrument värderade enligt 4 kap. 14 a – 14 e §§ ÅRL) i BFNAR 2012:1

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när företaget blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort ifrån balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången har upphört eller reglerats. Detsamma gäller när de risker och fördelar som är förknippade med innehavet i allt väsentligt överförs till annan part och företaget inte längre har kontroll över den finansiella tillgången. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgjorts eller upphört. Avstaköp och avstaförsäljning av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen.

Klassificering och värdering

Finansiella tillgångar och skulder har klassificerats i olika värderingskategorier i enlighet med kapitel 12 i BFNAR 2012:1. Klassificeringen i olika värderingskategorier ligger till grund för hur de finansiella instrumenten ska värderas och hur värdeförändringar ska redovisas.

Finansiella tillgångar som innehåser för handel
Finansiella tillgångar i denna kategori värderas till verkligt värde och värdeförändringar redovisas i resultaträkningen.

Investeringar som hålls till förfall

Investeringar som hålls till förfall är finansiella tillgångar som omfattar räntebärande värde-

papper med fasta eller fastställbara betalningar och fastställd löptid som företaget har en uttrycklig avsikt och förmåga att inneha till förfall. Tillgångar i denna kategori värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som har fastställda eller fastställbara betalningar men som inte är derivat. Dessa tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades vid anskaffningstidpunkten. Kundfordringar redovisas till det belopp som beräknas inflyta, dvs. efter avdrag för osäkra fordringar.

Finansiella tillgångar som kan säljas

I kategorin finansiella tillgångar som kan säljas ingår finansiella tillgångar som inte klassificerats i någon annan kategori eller finansiella tillgångar som företaget initialt valt att klassificera i denna kategori. Innehav av aktier och andelar som inte redovisas som dotterföretag, intresseföretag eller gemensamt styrda företag redovisas här. Tillgångar i denna kategori redovisas löpande till verkligt värde. Periodens förändring av verkligt värde redovisas i resultaträkningen.

Finansiella skulder som innehåser för handel

Finansiella skulder som innehåser för handel utgörs av räntebärande skulder och derivat som inte används för säkringsredovisning. Skulder i kategorin värderas till verkligt värde med värdeförändringen redovisad i resultaträkningen.

Övriga finansiella skulder

Lån samt övriga finansiella skulder, t.ex. leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoför-säljningsvärdet. Anskaffningsvärdet beräknas enligt först in-först ut-principen i enlighet med 4 kap 9§ ÅRL.

Avsättningar

En avsättning redovisas i balansräkningen när en legal eller informell förpliktelse till följd av en inträffad händelse uppstår och det är sannolikt att ett utflöde av resurser krävs för att reglera förpliktelsen och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Vid första redovisnings-tillfället värderas avsättningar till den bästa uppskattningen av det belopp som kommer krävas för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Avsättningarna omprövas varje balansdag.

Bedömning avsättning pågående projekt

I pågående forskningsprojekt där återstående kostnader förväntas överstiga återstående tilldelade medel förlustavräknas projektet för den beräknade förlusten.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse redovisas i det fall när det finns:

- en möjlig förpliktelse som härrör till följd av inträffade händelser och vars förekomst endast kommer att bekräftas av en eller flera osäkra framtida händelser, som inte helt ligger inom verksamhetens kontroll, inträffar eller uteblir eller
- en befintlig förpliktelse till följd av inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning eftersom det inte är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen eller förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet.

Skatt

Skatt på årets resultat i resultaträkningen består av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Aktuell skatt är inkomstskatt för innevarande räkenskapsår som avser årets skattepliktiga resultat och den del av tidigare räkenskapsårs inkomstskatt som ännu inte har redovisats. Uppskjuten skatt är inkomstskatt för skattepliktigt resultat avseende framtida räkenskapsår till följd av tidigare transaktioner eller händelser.

Uppskjutna skattefordringar har värderats till högst det belopp som sannolikt kommer att återvinnas baserat på innevarande och framtida skattepliktiga resultat. Värderingen omprövas varje balansdag.

Chalmers tekniska högskola AB utgör inte ett skattesubjekt på grund av karaktären av allmänt undervisningsverk. Stiftelsen är allmännyttig och utgör inte ett skattesubjekt.

Bedömningar och uppskattningar

Skuldberäkning för pensionsåtagande är beräknad enligt Finansinspektionens anvisningar för beräkning av pensionsskuld FFFS 2007:31 och gällande försäkringstekniska riktlinjer.

Pensionsskuldberäkningen är en nuvärdesberäkning för de pensionsutfästelser som Chalmers har till sina nuvarande och tidigare anställda. Skuldberäkning för åtagandet är beräknad enligt Finansinspektionens anvisningar för pensionsskuld FFFS 2007:31 och gällande försäkringstekniska riktlinjer. Antaganden i tryggnadegrunderna fastställs årligen och innehåller bl.a.

- Förräntningen under tiden fram till utbetalning och under utbetalningstid (ränta).
- Hur länge utbetalningarna ska pågå (dödlighet eller förväntad livslängd).

Förändringar i antaganden ovan får en väsentlig påverkan på pensionsskuldens storlek.

Bokförda värden av materiella anläggnings-tillgångar påverkas i hög grad av bedömningar av nyttjandeperioden i samband med anskaffning, samt löpande bedömningar av eventuella nedskrivningsbehov eller behov av att justera nyttjandeperioden.

Bedömningar av eventuella förlustrisker i pågående forskningsprojekt sker utifrån havda kostnader och intäkter samt rimligt säkra tillkommande kostnader och intäkter fram till projektets slut. Om erhållna bidrag i sin helhet har förbrukats och/eller fordran överstiger kontraktbelopp görs en förlustriskreservering.

Redovisningsprinciper i moderföretaget

Intäkter

Stiftelsens intäkter avser utdelning och räntor på kapitalförvaltningen samt resultat från värdepapper som löpande redovisas till verkligt värde.

Donationer och gåvor redovisas enligt huvudregel som intäkt när de erhålls. Ovillkorade erhållna donationer redovisas i moderföretaget som intäkt i resultaträkningen och villkorade erhållna donationer redovisas som ökning av eget kapital. Erhållna donationer redovisas till verkligt värde vid gåvotillfället.

Anslag

Beviljade anslag redovisas direkt mot eget kapital. Som huvudregel skuldförs anslag vid beslutstillfället, medan villkorade anslag redovisas i takt med att villkoret uppfylls.

Eget kapital

Eget kapital delas in i bundet och fritt kapital. Bundet kapital utgörs av Stiftelsekapital (ursprungligt donationskapital), som inte är tillgängligt för utdelning. Fritt eget kapital utgörs av ändamålsbestämda medel och övrigt eget kapital. Som ändamålsbestämda medel redovisas Stiftelsens gåvomedel som utgörs av villkorade erhållna donationer. Övrigt eget kapital utgörs av balanserade vinstmedel och årets resultat, vilket inkluderar såväl realiserade som orealiserade vinster.

Redovisningsprinciperna i moderföretaget överensstämmer med de ovan angivna redovisningsprinciperna i koncernredovisningen.

NOT 1 KÖP OCH FÖRSÄLJNING INOM KONCERNEN

Transaktioner från Stiftelsen till koncernföretag har under året skett till ett värde om 87 (92) mnkr. Transaktioner till Stiftelsen från koncernföretag har under året skett till ett värde om 44 (52) mnkr. Av transaktioner från Stiftelsen utgör 85 (87) mnkr forskningsbidrag.

NOT 2 ERHÅLLNA GÅVOR OCH DONATIONER

Stiftelsen Chalmers tekniska högskola har erhållit gåvor och bidrag uppgående till 3,9 (3,6) mnkr. Av årets belopp har 1,9 mnkr intäktsförts som gåvor av kortvarig karaktär och 2 mnkr har tillförts eget kapital i form av gåva av långsiktig karaktär från Göran Wallbergs dödsbo. Donationen avses kunna användas i över 10 år.

NOT 3 STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE

	2016	2015
Koncernen		
<i>Ställda säkerheter</i>		
Fastighetsinteckningar	1 413 050	1 613 050
Bankgaranti	4 159	4 834
<i>Säkerheter ställda till förmån för koncernföretag</i>		
Pantsättning av depå för lån		
Chalmersfastigheter AB	1 655 804	1 445 803
Summa ställda säkerheter	3 073 013	3 063 687
<i>Eventualförpliktelser</i>		
Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti, ömsesidigt	22 464	20 065
Särskild förbindelse till följd av Riksgäldens borgen för pensionsåtagande	29 791	31 959
<i>Eventualförpliktelser till förmån för koncernföretag</i>		
Borgensåtagande gentemot Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti, ömsesidigt avseende: Chalmersfastigheter AB:s pensionsåtagande	12 088	10 592
Chalmers tekniska högskolas pensionsåtagande	1 011 081	892 666
<i>Eventualförpliktelser till förmån för intresseföretag</i>		
Stödbrev AstaZero AB	98 280	98 280
Borgensåtagande för AstaZero AB	224 042	123 500
Borgensåtagande lån för Chalmersfastigheter AB	612 000	612 000
Summa eventualförpliktelser	2 009 746	1 789 062

Pantsättning depå för lån till Chalmersfastigheter

Stiftelsen har satt värdepappersdepå i Swedbank i pant för lån till Chalmersfastigheter. Lånet uppgår till 813 050 tkr per 2016-12-31.

Borgenförbindelse intresseföretag AstaZero AB

Borgen med fördelning 50 % / 50 % för ägarna SP Statens Tekniska Forskningsinstitut AB (SP) och Chalmers. I förbindelsen ingår förbud mot förändring av nuvarande ägarrelation SP 61 % och Chalmers 39 %. Borgensåtagandet begränsas till hälften av vid var tid utestående kredit för respektive borgensman. Utöver begränsat belopp svarar borgensmannen för ränta. Borgens löptid sträcker sig mellan åren 2012– 2024.

Borgensåtagande intresseföretag AstaZero AB

Stiftelsens har gått i borgen avseende lån för AstaZero AB. Stiftelsens indirekta ägarandel via Chalmers AB är 39 %.

Ansvarsförbindelser ställt till förmån för intresseföretag

Chalmers har i enlighet med aktieägaravtal en förbindelse mot intressebolag Johanneberg Science Park AB, Lindholmen Science Park AB och Sahlgrenska Science Park AB att årligen lämna ovillkorade aktieägartillskott på 2 000 tkr respektive 5 000 tkr respektive 1 000 tkr, medel som ersätts av Stiftelsen Chalmers tekniska högskola inom Stiftelsensatsningen.

Ansvarsförbindelser ställda till förmån för gemensamt styrt företag

Chalmers har ett långsiktigt strategiskt samarbete med Fraunhofer Gesellschaft genom Stiftelsen Fraunhofer-Chalmers Centrum för Industrimatematik, 857209-5951. Kopplat till detta samarbete finns ett finansieringsåtagande. Detta åtagande är löpande och utvärderas var femte år.

Skadeståndsanspråk mot Chalmers Ventures AB

Skadeståndsanspråk finns från köpare av aktier i ett tidigare portföljbolag vid Chalmers Ventures AB. Chalmers Ventures AB har bedömt att någon skyldighet att betala skadestånd inte föreligger och bestridit kraven i sin helhet.

FORTS. NOT 3 STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE

	2016	2015
Stiftelsen		
<i>Säkerheter ställda till förmån för koncernföretag</i>		
Pants. av depå för lån t. Chalmersfastigheter AB	1 655 804	1 445 803
Summa	1 655 804	1 445 803

¹ Lånet som depån har lämnats i pant för uppgår till 813 050 tkr per 2016-12-31

Eventualförpliktelser för koncernföretag

Borgensåtagande gentemot Försäkringsbolager PRI Pensionsgaranti, ömsesidigt avseende: Chalmersfastigheter AB:s pensionsåtagande	12 088	10 592
Chalmers tekniska högskola AB:s pensionsåtagande	1 011 081	892 666
Särskild förbindelse till följd av Riksgäldens borgen för pensionsåtagande	29 791	31 959
Borgensåtagande för lån t. Chalmersfastigheter AB	612 000	612 000
Borgensåtagande för lån till AstaZero AB	100 542	–
Summa	1 765 502	1 547 217

NOT 4 MEDELANTALET ANSTÄLLDA OCH LEDNINGSFUNKTION

	2016		2015	
	Antal anställda	Varav kvinnor	Antal anställda	Varav kvinnor
Stiftelsen Chalmers tekniska högskola	7	43 %	8	38 %
Chalmers tekniska högskola AB	3 076	37 %	2 992	37 %
Chalmers Professional Education AB	18	72 %	20	60 %
Koncernen Chalmers Ventures AB	14	50 %	9	44 %
Koncernen Chalmersfastigheter	32	47 %	29	52 %
SSPA Sweden AB	99	20 %	100	18 %
Koncernen totalt	3 246	37 %	3 158	36 %

I ledningsfunktionen är fördelningen mellan män och kvinnor följande:

	2016		2015	
	Totalt	Varav kvinnor	Totalt	Varav kvinnor
Koncernen				
Styrelsen	61	33 %	84	28 %
Ledningen	51	39 %	55	22 %
Stiftelsen				
Styrelsen	11	27 %	11	36 %
Ledningen	1	–	1	–

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	2016		2015	
	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensionskostnader)	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensionskostnader)
Stiftelsen Chalmers tekniska högskola	6 802	3 573 (1 404)	7 296	4 217 (1 659)
Chalmers tekniska högskola AB	1 463 993	871 296 (414 640)	1 366 554	560 025 (139 050)
Chalmers Professional Education AB	10 177	4 911 (1 833)	10 103	4 777 (1 662)
Koncernen Chalmers Ventures AB	12 980	5 541 (2 132)	8 571	2 917 (494)
Koncernen Chalmersfastigheter	21 419	12 022 (4 659)	16 940	7 634 (2 123)
SSPA Sweden AB	54 910	25 381 (7 079)	53 988	24 512 (6 707)
Summa	1 570 281	922 724 (431 747)	1 463 452	604 082 (151 695)

Löner och andra ersättningar fördelad mellan styrelseledamöter och anställda

	2016		2015	
	Styrelsen och vd (varav tantiem)	Övriga anställda	Styrelsen och vd (varav tantiem)	Övriga anställda
Stiftelsen Chalmers tekniska högskola ¹	3 005	3 681	2 700	4 655
Chalmers tekniska högskola AB ²	3 718	1 437 388	3 696	1 362 858
Chalmers Professional Education AB ³	1 353	8 824	1 213	8 890
Koncernen Chalmers Ventures ⁴	1 458	11 521	1 855	6 716
Koncernen Chalmersfastigheter ⁵	3 978	12 171	1 853	15 087
SSPA Sweden AB ⁶	1 785	53 125	1 625	52 363
Summa	15 297	1 526 710	12 942	1 450 569

¹ Pensionsförmåner för vd följer samma pensionsplan som övriga anställda med en kompletterande premie som medför en sammanlagd avsättning till ålderspension motsvarande en premie om 35 % av bruttolönen. Vid uppsägning från Stiftelsens sida utgår ersättning motsvarande 18 månadslöner, med avräkning mot ersättning från annan arbetsgivare.

² Vad gäller pensionsförmåner för bolagets rektor/vd följer dessa en annan pensionslösning jämfört med pensionsplan för övriga anställda i företaget. I avtal för rektor/vd ingår en tjänstepensionsförsäkring och en kapitalförsäkring (direktension). Vid uppsägning från högskolans sida äger rektor/vd rätt att under en tid av 24 månader uppbära ersättning motsvarande slutlön som rektor/vd.

³ Vd:s anställningsavtal innehåller ett åtagande om avgångsvederlag innebärande 6 månadslöner vid uppsägning från bolagets sida.

⁴ Pensionsförmåner för vd motsvarar 20 % avsättning på bruttolön. Vd har en avtalad uppsägningstid på 6 månader.

⁵ Tidigare vd har erhållit avgångsvederlag som har beaktats under 2016. Pensionsförmåner för vd motsvarar en avsättning till ålderspension (utöver allmän pension) motsvarande premie om 30 % av bruttolönen. Vd har en avtalad uppsägningstid om 6 månader. Vid uppsägning från bolagets sida ska avräkning ske mot ersättning från annan arbetsgivare. Anställningsavtalet för vd innehåller utöver uppsägningstid ett åtagande om avgångsvederlag motsvarande 12 månadslöner vid uppsägning från bolagets sida.

⁶ Pensionsförmåner för bolagets vd följer samma pensionsplan som för övriga anställda. Vid uppsägning från bolagets sida utgår ersättning motsvarande 12 månadslöner i avgångsvederlag till vd.

NOT 5 OPERATIONELL LEASING

Leasing där företaget är leasagare. Framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal avseende inhyrda lokaler.

	2016	2015
Koncernen		
Räkenskapsårets kostnadsförda leasingavgifter	181 804	178 861
<i>Framtida leaseavgifter avseende icke uppsägningsbara leasingavtal</i>		
Inom ett år	171 473	163 248
Mellan ett och fem år	536 099	373 306
Senare än fem år	495 385	197 325
Totalt	1 202 957	733 879
Stiftelsen		
Räkenskapsårets kostnadsförda leasingavgifter	1 215	1 082
<i>Framtida leaseavgifter avseende icke uppsägningsbara leasingavtal</i>		
Inom ett år	1 330	1 082
Mellan ett och fem år	1 372	1 568
Senare än fem år	810	-
Totalt	3 512	2 650
Leasing där företaget är leasgivare. Framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal avseende uthyrda lokaler.		
Koncernen		
Räkenskapsårets intäktsförda leasingavgifter	87 616	75 019
<i>Framtida leaseavgifter avseende icke uppsägningsbara leasingavtal</i>		
Inom ett år	85 348	71 145
Mellan ett och fem år	161 640	134 610
Senare än fem år	296 566	26 811
Totalt	543 554	232 566
Stiftelsen		
Räkenskapsårets intäktsförda leasingavgifter	720	180
<i>Framtida leaseavgifter avseende icke uppsägningsbara leasingavtal</i>		
Inom ett år	720	720
Mellan ett och fem år	540	1 260
Senare än fem år	-	-
Totalt	1 260	1 980

NOT 6 ERSÄTTNING TILL REVISORER

	2016	2015
Koncernen		
<i>Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB</i>		
Revisionsuppdrag	1 127	-
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag ¹	57	-
Skatterådgivning	-	-
Övriga tjänster	19	-
Totalt ersättning Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB	1 203	-
<i>Ernst & Young AB</i>		
Revisionsuppdrag	409	1 197
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag ¹	896	1 147
Skatterådgivning	2 707	1 803
Övriga tjänster	1 450	1 101
Totalt ersättning Ernst & Young AB	5 462	5 248
¹ Huvudsakligen revision av EU-finansierade projekt.		
Stiftelsen		
<i>Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB</i>		
Revisionsuppdrag	102	-
Övriga tjänster	43	-
Totalt ersättning Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB	145	-
<i>Ernst & Young AB</i>		
Revisionsuppdrag	84	300
Övriga tjänster	238	140
Totalt ersättning Ernst & Young AB	322	440

NOT 7 IMMATERIELLA TILLGÅNGAR

	2016	2015
Koncernen		
Ingående anskaffningsvärde	8 463	6 093
Årets investeringar	-	2 423
Omklassificering	-	- 53
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	8 463	8 463
Ingående avskrivningar	- 4 236	- 3 795
Omklassificering	-	-
Årets nedskrivningar	9	-
Årets avskrivningar	- 818	- 441
Utgående ackumulerade avskrivningar	- 5 045	- 4 236
Utgående redovisat restvärde	3 418	4 227

NOT 8 BYGGNADER OCH MARK

	2016	2015
Koncernen		
Ingående anskaffningsvärde	3 136 667	2 877 753
Årets nyinvesteringar	47 416	259 601
Avyttring	- 2 808	- 687
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	3 181 275	3 136 667
Ingående avskrivningar	- 577 285	- 510 990
Avyttringar	300	340
Årets avskrivningar	- 67 831	- 66 636
Utgående ackumulerade avskrivningar	- 644 816	- 577 286
Utgående redovisat restvärde	2 536 459	2 559 382
Stiftelsen		
Ingående anskaffningsvärde	9 235	-
Årets investeringar	-	9 235
Utgående ackumulerat anskaffningsvärden	9 235	9 235
Ingående avskrivningar	- 115	-
Årets avskrivningar	- 462	- 115
Utgående ackumulerade avskrivningar	- 577	- 115
Utgående redovisat restvärde	8 658	9 120
Verkligt värde förvaltningsfastigheter		
Koncernen	4 066 158	3 693 320
Stiftelsen	8 658	9 120

NOT 9 MASKINER OCH INVENTARIER

	2016	2015
Koncernen		
Ingående anskaffningsvärde	2 114 845	1 962 452
Årets investeringar	207 577	201 130
Försäljningar/utrangeringar	- 43 792	- 48 737
Nedskrivning	- 24	-
Omklassificeringar	- 27 617	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 250 989	2 114 845
Ingående avskrivningar	1 607 948	- 1 547 008
Försäljningar/utrangeringar	41 105	47 918
Nedskrivning	-	-
Årets avskrivningar	- 121 507	108 858
Utgående ackumulerade avskrivningar	1 688 347	- 1 607 948
Utgående redovisat restvärde	562 642	506 897
Stiftelsen		
Ingående anskaffningsvärden	392	392
Årets investeringar	1 160	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 552	392
Ingående avskrivningar	- 392	- 392
Årets avskrivningar	- 71	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	- 463	- 392
Utgående redovisat värde	1 089	-

NOT 10 PÅGÅENDE NYANLÄGGNING

	2016	2015
Koncernen		
Ingående anskaffningsvärde	57 687	214 304
Årets anskaffningar	70 056	57 537
Omklassificering	- 54 393	- 214 154
Utgående pågående nyanläggning	73 350	57 687

NOT 11 FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER

	2016	2015
Koncernen		
<i>Ränteintäkter och liknande poster</i>		
Resultat från andelar i intresseföretag	4 025	- 2 973
Aktieutdelning	15 275	8 400
Ränteintäkter övriga	12 978	62 876
Resultat fr värdepapper som är anl. tillgång	80 397	52 642
Summa	112 675	120 945
<i>Räntekostnader och liknande poster</i>		
Räntedelen av årets pensionskostnad	39 301	36 066
Räntekostnader övriga	35 670	39 689
Summa	74 971	75 755

Upplysning om förändring av jämförelseåret avseende byte av redovisningsprincip jämfört med ÅR 2015.

	RR enligt ÅR 2015	Omklassificering till "Resultat från värdepapper som är anläggningstillgång"	Resultat från finansiella inv.	RR 2015 efter byte redovisningsprincip
<i>Resultat från finansiella inv.</i>		61 042	Resultat från finansiella inv.	
			Res. fr. värdepapper som är anl.tillgång	61 042
Ränteintäkter och liknande poster	548 842	- 485 967	Ränteintäkter och likn. poster	62 876
Räntekostnader och likn. poster	- 500 679	424 925	Räntekostnader och likn. poster	- 75 755
Summa	48 163	0		48 163

FORTS: NOT 11 FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER

	2016	2015
Stiftelsen		
<i>Ränteintäkter och liknande poster</i>		
Aktieutdelning	18 775	11 800
Ränteintäkter	55 324	105 394
Resultat fr värdepapper som är anl. tillgång	76 557	20 234
Summa	150 656	137 428
<i>Räntekostnader och liknande poster</i>		
Räntedelen av årets pensionskostnad	98	93
Räntekostnader övriga	70	34
Summa	168	127

Upplysning om förändring av jämförelseåret avseende byte av redovisningsprincip jämfört med ÅR 2015.

	RR enligt ÅR 2015	Omklassificering till "Resultat från värdepapper som är anläggningstillgång"	Finansiella intäkter	RR 2015 efter byte redovisningsprincip
<i>Finansiella intäkter</i>		20 234	<i>Finansiella intäkter</i>	
Kapitalvinster	445 158	- 445 158	Kapitalvinster	-
			Res. fr. värdepapper som är anl.tillgång	20 234
<i>Finansiella kostnader</i>		78 550	<i>Finansiella kostnader</i>	
Räntekostnader	- 78 677	78 550	Räntekostn.	- 127
Kapitalförluster	- 346 374	346 374	Kapitalförlust.	-
Summa	20 107	0		20 107

NOT 12 SKATTER

Koncernen

I Koncernen redovisas en icke kassaflödespåverkande uppskjuten skattekostnad, vilken motsvarar 22 %, i enlighet med gällande skattesats, av bland annat årets förbrukade underskottsavdrag och skattemässiga överavskrivningar.

Skatt på årets resultat

	2016	2015
Aktuell skatt	- 14 220	951
Uppskjuten skatt	- 13 245	- 11 056
Skatt på årets resultat	- 27 465	- 10 105

Stiftelsen

Skatt på årets resultat -22 (5) tkr avser intäkter för byggnader på Råö. Stiftelsens ändamål är allmännyttigt och utgör inte ett skattesubjekt.

Redovisade uppskjutna skattefordringar och skatteskulder

	2016		2015	
	Uppskjuten skattefordran	Uppskjuten skatteskuld	Uppskjuten skattefordran	Uppskjuten skatteskuld
Valutaterminer	-	-	-	- 16
Obligationer	56	-	16	-
Värde byggnader	-	- 66	-	-
Obeskattade reserver	-	- 12 332	-	- 5 436
Räntederivat	15 623	-	15 236	-
Skattemässiga överavskrivningar	-	- 101 526	-	-
Skattenässigt underskottsavdrag	-	44	-	-
Summa	15 679	- 113 880	15 252	- 100 374

Avstämning effektiv skatt

	2016		2015	
Skatt enl. gällande skattesats	22 %	- 702	22 %	- 62 438
Skatt Stiftelsen intäkt byggnader Råö		- 27		- 5
Effekt av att Stiftelsen ej är skatteobjekt		30 018		-
Effekt av att Chalmers tekniska högskola ej är skattesubjekt		- 44 057		48 985
Koncernmässig justering		7 870		-
Övriga ej avdragsgilla poster		- 27 654		- 19 406
Övriga ej skattepliktiga poster		19 577		12 919
Ökning av underskottsavdrag utan motsvarande aktivering av uppskjuten skatt		- 1 028		128
Utnyttjande av tidigare ej aktiverade underskottsavdrag		83		7 911
Justering avseende aktuell inkomstskatt från tidigare år		- 11 598		1 702
Schablonintäkt IB periodiseringsfond		- 18		- 26
Återföring av obeskattade reserver		71		125
Redovisad effektiv skatt	38 %	- 27 465	6 %	- 10 105

NOT 13 ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	2016	2015
Stiftelsen		
Ingående bokfört värde	202 100	199 100
Inbetalt, ej registrerat, aktiekapital	-	3 000
Utgående bokfört värde	202 100	202 100

Dotter- och dotterföretag

	Eget kapital	Årets resultat	Kapital andel	Röst-rätts andel	Antal andelar	Bokfört värde
Chalmers tekniska högskola AB	675 152	- 200 260	100 %	100 %	150 000	145 100
Chalmers Professional Education AB	3 284	- 2 582	100 %	100 %	400	
Chalmers Ventures AB	125 813	60 123	100 %	100 %	100	
IT-Universitet i Göteborg AB	96	1	100 %	100 %	1 000	
Chalmersfastigheter AB	269 712	10 081	100 %	100 %	25 000	30 000
AB Chalmersska huset	2 382	148	100 %	100 %	2 300	
SSPA Sweden AB	61 821	- 658	100 %	100 %	160 000	27 000
Summa						202 100

Dotter- och dotterföretag

Chalmers tekniska högskola AB	556479-5598	Göteborg
Chalmers Professional Education AB	556634-5996	Göteborg
Chalmers Ventures AB	559001-3941	Göteborg
IT-Universitet i Göteborg AB	556605-9704	Göteborg
Chalmersfastigheter AB	556487-9764	Göteborg
AB Chalmersska huset	556547-8996	Göteborg
SSPA Sweden AB	556224-1918	Göteborg

NOT 14 ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

	2016	2015
Koncernen		
Ingående bokfört värde	64 105	72 392
Årets förvärv	829	-
Lämnade aktieägartillskott	6 000	5 000
Uttag/insättning eget kapital	- 1 955	- 1 704
Andel i årets resultat	2 845	- 2 972
Omklassificering	- 9	- 8 611
Övriga poster	1 154	-
Utgående värde	72 969	64 105
Stiftelsen		
Ingående bokfört värde	-	1 150
Årets försäljning	-	- 1 150
Utgående värde	-	-

Specifikation av andelar i intresseföretag

	Eget kapital ¹	Årets resultat ¹	Kapital andel %	Röst-rätts andel %	Antal andelar	Bokfört värde
AstaZero AB	87 700	20 400	39	39	38 670	42 590
Johanneberg Science Park AB	3 331	- 7 474	38,91	48,61	1 000	1 268
Lindholmen Science Park AB	7 214	- 8 815	16,40	41,53	150	1 649
Sahlgrenska Science Park AB	7 389	133	25	25	250	2 307
Johanneberg Campusbo AB	688	92	20	-	200	20
Johanneberg Campusbo KB	100 452	9 888	20	-	-	24 985
Flowtech International AB	i.u.	i.u.	50	50	500	150
					72 969	

¹ Uppgift om eget kapital och årets resultat baseras på ej reviderade bokslut 2016.

Intresseföretagens organisationsnummer och säte

AstaZero AB	556802-4946	Göteborg
Johanneberg Science Park AB	556790-3108	Göteborg
Lindholmen Science park AB	556568-6366	Göteborg
Sahlgrenska Science park AB	556547-7832	Göteborg
Johanneberg Campusbo AB	556658-6730	Göteborg
Johanneberg Campusbo KB	969704-9751	Göteborg
Flowtech International AB	556377-5856	Göteborg

NOT 15 LÅNGFRISTIGA RÄNTEBÄRANDE PLACERINGAR¹

	2016	2015
Stiftelsen		
Ingående marknadsvärde	1 877 080	1 692 519
Årets investering	113 616	1 044 487
Årets försäljning	- 306 567	- 792 883
Värdeförändring	- 29 815	- 67 043
Utgående marknadsvärde	1 654 314	1 877 080

¹ Specifikation över Stiftelsens samlade innehav kan beställas hos Stiftelsens kansli.

NOT 16 AKTIER OCH AKTIERELATERADE PLACERINGAR¹

	2016	2015
Stiftelsen		
Ingående marknadsvärde	903 247	1 070 721
Årets investering	1 289 592	312 262
Årets försäljning	- 960 871	- 475 621
Värdeförändring	56 536	- 4 115
Utgående marknadsvärde	1 288 504	903 247

¹ Specifikation över Stiftelsens samlade innehav kan beställas hos Stiftelsens kansli.

NOT 17 ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV

	2016	2015
Koncernen		
Ingående värde	108 119	85 109
Omklassificering	509	10 227
Årets investering	30 508	17 735
Årets försäljning	- 6 164	- 17 937
Aktieägartillskott	2 877	1 259
Nyutlåning	-	2 725
Återbetalning av lån	-	- 668
Vätrdeförändring	1 631	9 669
Utgående värde	137 480	108 119

Marknadsvärdering

Aktier i onoterade bolag värderas enligt de principer som EVCA (European Private Equity and Venture Capital Association) förespråkar. Huvudprincipen för innehav i tidig fas är senaste transaktionskurs som tredje part betalt gånger antal aktier under förutsättning att inte alltför lång tid (maximalt ett år) gått sedan sådan transaktion. I den mån preferensaktier finns i aktuellt bolag skall hänsyn tas till aktuell preferensstruktur.

Finns det anledning att ifrågasätta senaste transaktion (negativa händelser har inträffat i bolaget eller i omvärlden) kan nedskrivning göras i 25 % intervall (25 %, 50 %, 75 % eller 100 %). Företrädesemissioner med enbart befintliga ägare skall inte utgöra bas för värdering.

Om aktuellt bolag uppnått sådan mognad att det kan värderas med traditionella metoder (P/E, P/S, EV/EBITDA) skall så ske. Därvid skall lämpliga jämförelsebolag identifieras, och dessas värdering verifieras.

Optioner och konvertibla förlagslån värderas på motsvarande sätt relaterat till den underliggande aktien.

Fordringar värderas till nominellt belopp med avdrag för eventuell förlustrisk.

Aktier i noterade bolag värderas till medelvärde av betalkurs under lämplig tidsperiod före värderingstillfället. Tidsperioden skall vara så lång att åtminstone tio transaktioner genomförts.

Upptagna (kapitalandels-) lån samt andra åtaganden, exempelvis skyldighet att betala tilläggsköpeskilling skall värderas till det belopp som skulle betalas om de tillgångar som skyldigheten relateras till avyttras för de marknadsvärden som är aktuella vid varje tillfälle.

NOT 18 LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR HOS KONCERNFÖRETAG

	2016	2015
Stiftelsen		
Lån Chalmersfastigheter AB	725 000	725 000
Lån Chalmersinvest AB	12 346	19 293
Lån Chalmers Ventures AB	58 281	30 000
Summa	795 627	774 293

NOT 19 ANDRA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR

	2016	2015
Stiftelsen		
Lån till Stiftelsen Chalmers Innovation	14 355	14 355
Lån till Emils Kårhus AB	53 424	54 487
Summa	67 779	68 842

NOT 20 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	2016	2015
Koncernen		
Fordran på finansörer	381 279	338 084
Förutbetalda hyreskostnader	49 661	49 017
Upplupna ränteintäkter	1 119	2 289
Övriga poster	82 410	70 305
Summa	514 469	459 695
Stiftelsen		
Upplupna ränteintäkter	941	2 266
Övriga poster	1 874	31 037
Summa	2 815	33 303

NOT 21 KORTFRISTIGA RÄNTEBÄRANDE PLACERINGAR

Placeringar i obligationer och andra räntebärande värdepapper med en löptid kortare än ett år.

	2016	2015
Koncernen		
Ingående marknadsvärde	147 434	117 311
Årets investering	–	151 108
Årets försäljning	– 142 166	– 118 021
Värdeförändring	51 559	– 2 964
Utgående marknadsvärde	56 827	147 434
Stiftelsen¹		
Ingående marknadsvärde	140 146	102 784
Årets investering	–	151 108
Årets försäljning	– 140 131	– 110 937
Värdeförändring	51 765	– 2 809
Utgående marknadsvärde	51 780	140 146

¹ Specifikation över Stiftelsens samlade innehav kan beställas hos Stiftelsens kansli.

NOT 22 AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER

Pensionsplanen består av två delar, en avgiftsbestämd och en förmånsbestämd pension. Den avgiftsbestämda pensionen innebär att företaget betalar en viss procentsats av den anställdes lön till dennes framtida pension. Skuldberäkning för åtagandet är beräknad enligt Finansinspektionens anvisningar för beräkning av pensionskund FFFS 2007:31 och gällande försäkringstekniska riktlinjer.

Riktlinjerna innehåller räntebestämningen – 0,4 % år 2016 respektive 0,8 % 2015.

	2016	2015
Koncernen		
<i>Förändring i pensionskulden</i>		
Skuld vid årets ingång	938 876	1 024 141
Avsättning under perioden	152 248	– 52 392
Avgår pensionsutbetalningar	– 33 077	– 32 874
Avgår utnyttjade antastbara förmåner	– 814	–
Skuld vid årets utgång	1 057 233	938 876
Pensionskostnad		
<i>Kostnaden redovisas i följande rader i resultaträkningen</i>		
Personalkostnad	– 413 565	– 139 941
Finansiell kostnad	– 39 301	– 36 066
Summa	– 452 866	– 176 007

Årets pensionskostnader består av såväl förmånsbestämda som avgiftsbestämda pensionspremier.

	2016	2015
Stiftelsen		
<i>Förändring i pensionskulden</i>		
Skuld vid årets ingång	2 423	2 611
Avsättning under perioden	282	104
Avgår pensionsutbetalningar	– 235	– 292
Skuld vid årets utgång	2 470	2 423
Stiftelsen		
Pensionskostnad		
<i>Kostnaden redovisas i följande rader i resultaträkningen</i>		
Personalkostnad	– 1 394	– 1 659
Finansiell kostnad	– 98	– 93
Summa	– 1 492	– 1 752

NOT 23 ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR

	2016	2015
Koncernen		
Kapitalförsäkring direktpension	1 044	743
Aktivt omställningsarbete	13 934	11 261
Övriga avsättningar	551	336
Summa	15 529	12 340

NOT 24 LÅNGFRISTIGA SKULDER

	2016	2015
Koncernen		
<i>Förfallotidpunkt 1–5 år från balansdagen</i>		
Lån kreditinstitut och banker m.m.	1 283 050	1 283 050
<i>Förfallotidpunkt senare än fem år från balansdagen</i>		
Lån kreditinstitut och banker m.m.	147 679	146 431
Summa	1 430 729	1 429 481

NOT 25 SKULD TILL KONCERNFÖRETAG

	2016	2015
Stiftelsen		
Chalmers tekniska högskola AB	2 043 926	2 184 069
Chalmersfastigheter AB	101 273	19 296
AB Chalmersska huset	2 075	2 974
AB Chalmersinvest	200	277
SSPA AB	27 232	27 036
Chalmers Professional Education AB	11 059	4 916
Encubator AB	661	2 162
Encubator Holding AB	2	941
Chalmers Ventures AB	54 682	46 949
Summa	2 241 110	2 288 620

NOT 26 ÖVRIGA KORTFRISTIGA SKULDER

	2016	2015
Stiftelsen		
Anknutna stiftelser	288 489	275 394
Stiftelsen Chalmers Industriteknik	16 023	–
Övriga	271	423
Summa	304 783	275 817

NOT 27 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2016	2015
Koncernen		
Skuld till finansiärer	950 842	911 312
Semesterlöneskuld	165 134	163 083
Förutbetalda hyresintäkter	14 041	12 259
Sociala avgifter	42 061	40 668
Övriga poster	325 399	258 678
Summa	1 497 477	1 386 000
Stiftelsen		
Semesterlöneskuld	531	415
Sociala avgifter	378	393
Övriga upplupna kostnader	304	2 055
Summa	1 213	2 863

NOT 28 POSTER SOM EJ INGÅR I KASSAFLÖDET

	2016	2015
Koncernen		
Erhållna gåvor i eget kapital	–	4 870
Räntedel i pensioner	39 301	– 35 973
Förändring avsättningar	82 245	– 82 494
Matrknadsvärdering finansiella anläggningstillgångar	– 77 969	– 11 702
Andel i intressebolags resultat	– 4 025	–
Övriga poster		1 326
Summa	39 552	–123 973
Stiftelsen		
Erhållna gåvor i eget kapital	–	4 870
Marknadsvärdering finansiella anläggningstillgångar	– 78 486	7 493
Förändring avsättningar	47	– 189
Övriga poster	489	–
Summa	– 77 950	12 174

NOT 29 HÄNDELSE EFTER BOKSLUTSDAGEN

Stiftelsen
Efter bokslutsdagen har Rabbalshede gjort en riktad nyemission av aktier till en markant högre kurs än den kurs som använts vid verkligt värde-värderingen per 31 december 2016, vilket innebär en värdeökning om 23 mnkr i januari 2017.

Styrelsen för Stiftelsen Chalmers tekniska högskola beslutar fastställa årsredovisningen för verksamhetsåret 2016.
Göteborg den 27 februari 2017

Stefan Johnsson
Ordförande

Christel Armstrong Darvik
Vice ordförande

Per Olof Arnäs

Stefan Bengtsson

Nicolas Hassbjer

Daniel Langkilde

Olle Larkö

Johan Malmquist

Helene Odenljung

Marianne Stenius

M Johan Widerberg

Fredrik Sanell
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits den 27 februari 2017
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Bror Frid
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Stiftelsen Chalmers tekniska högskola,
org.nr 855100-5799

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN OCH KONCERNREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Stiftelsen Chalmers Tekniska Högskola för år 2016. Stiftelsens årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 59–82 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderstiftelsens och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dessas finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till moderstiftelsen och koncernen enligt god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden

Övrig upplysning

Revisionen av årsredovisningen för räkenskapsåret 2015 har utförts av en annan revisor som lämnat en revisionsberättelse daterad 29 februari 2016 med omodifierade uttalanden i Rapport om årsredovisningen.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information utöver årsredovisningen för Stiftelsen Chalmers Tekniska Högskola.

På sidorna 41–58 återfinns årsredovisning för Chalmers Tekniska Högskola AB för vilken separat revisionsberättelse avgivits.

På sidorna 1–40 och 84–85 återfinns annan information i form av Chalmers Årsberättelse 2016, Väsentliga uppgifter och Chalmers i siffror. Det är styrelsen i Chalmers tekniska högskola AB som har ansvaret för den andra informationen. Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen för Stiftelsen Chalmers Tekniska Högskola omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera stiftelsen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen och verkställande direktören om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för år 2016.

Enligt vår uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsred i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till moderstiftelsen och koncernen enligt god revisorsred i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen eller om det finns skäl för entledigande, eller
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsred i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionsred i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande.

Göteborg den 27 februari 2017
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Bror Frid
Auktoriserad revisor